

22. julij - dan vstaje

Naš jutrišnji praznik je namenjen spominu in prihodnosti. Vstaja — to ne velja samo za nas, marveč za vso človeško zgodovino — je tisto izjemno obdobje, ki je pomembno za posameznika in za sleherno družbo v celoti.

V trenutku, ko ga posvečamo našim spominom, ga posvečamo našim zmagam; v trenutku, ko se spominjamo in smo ponosni na našo pokončnost, smo bolj kot kdajkoli prepričani, da je svoboda nedeljiva in samo ena. Prepričani smo, da je svet, v katerem živimo, celota in da posamezniki, narodi in ljudstva, dežele in celine niso otoki zase, marveč del človeštva... Prav zaradi tega je vstaja, ki nas je združila v preteklosti zoper nasilje, pravzaprav v svojem bistvu osrednje človeško dejanje.

Nam, ki smo skozi svojo zgodovino preostali toliko gorja, so socializem, proletarski internacionalizem in svoboda tiste trajne vrednote, za katere so umirali naši znanci, očetje, bratje in sestre. Zaradi tega nam tudi ni vnevar svet, v katerem živimo. Našo zgodovinsko odločitev, našo vstajo vedno znova povezuje z borbo mnogih narodov v preteklosti in v sedanosti, v borbo vseh, ki so dvignili svoj glas zoper okupacije, agresije, zoper kolonializem in rasno diskriminacijo, zoper genocid, suverenost in seveda povzdignili svoj glas zoper diktaturo, omejevanje osebne svobode zoper birokracijo, ponižanja...

Tako kot je veljalo za nas, tako naj velja za vse ostale — »Narod si bo pisal sodbo sam«.

Na križpotjih prizadevanj, da bi bili ljudje jutrišnjega dne srečnejši, da nikdar ne bi pozabili svojega človeškega dostojanstva, pa stoji mnoge ovire. Ne gre samo za ekonomske, politične in druge interese velikih sil. Zelo pogosto so posredi tudi koristolovstvo, drobnjakarstvo, konformizem, hudobnost in ne navsezadnje tudi za abotnost duha posameznikov.

Nemara je najgloblja in najpreprostejša misel pesnika Pavčka: »Treba je veliko prostih besed, kakor kruh ljubezen dobrot, da ne bi slepi v temi zašli s pravega pota...«

Za nas pa vendarle velja, da smo ponosni na svojo preteklost, da smo zaverovani in prepričani v pravilnost dananjega dne in da smo pripravljeni na jutrišnji dan.

Tone Volčič

Spremenjen odlok o Prešernovih nagradah

Vseh pet gorenjskih občinskih skupščin je junija in julija razpravljalo o spremembah in dopolnitvah odloka o Prešernovih nagradah. Znano je, da so prejšnja leta Prešernove nagrade za znanstveno, umetniško ali kulturno delo podeljevali le v kranjski občini. Letos so nagrade razširili na vseh pet občin, da bi imela žirija večjo izbiro med kandidati, hkrati pa bi

nagrade tako dobile večji pomen. S sprejetjem sprememb in dopolnitev prejšnjega odloka pa so občinske skupščine omogočile, da bo sestav Prešernovih nagradencev še bolj pester. V prihodnje bodo namreč nagrade razen posameznikov lahko dobile tudi skupine občanov ali delovne in druge organizacije. Razširili pa so tudi krog predlagateljev kandidatov. A. Z.

Cestna dela na Gorenjskem

Direktor Cestnega podjetja Kranj inž. Rihtaršič Franc nam je v soboto povedal, da delavci podjetja na obnovljenem odseku gorenjske ceste Lesce—Zirovnica pravkar urejajo bankine. Tako bo ta teden obnovitev tega cestnega odseka končana. Ostala je le še ureditev zunaj nivojskega križišča za Bled in Jesenice.

»S temi deli bomo najbrž začeli jeseni, ko bomo obnovili cestišče na podvinskem klancu. Kaže, da se bomo obnovitev tega dela gorenjske ceste lahko lotili avgusta, ko bomo končali dela pri tovarni Alpijske železnice. V železnih namreč pravkar urejamo oziroma asfaltiramo okolico tovarne.«

Ta teden pa bodo končana tudi dela na ureditvi oziroma asfaltiranju ceste do Jezerskega vrha. Bitoasfaltna prevleka do Jezerskega vrha je že položena, tako da je za ta teden ostala le še položitev finega asfalta. Po zagotovljenih Cestnega podjetja pa se bodo v kratkem začela tudi dela pri rekonstrukciji ceste Škofja Loka—Zabnica. Zaradi rekonstrukcijskih del bo na tem odseku nekaj časa malo

težav zaradi prevoza delavcev v kranjska in škofjeloška podjetja. Vendar napovedujejo, da bo promet urenjen tako, da ne bo bistvenih zamud in dolgih zastojev.

Ogenj v Exotermu

Včeraj popoldne je izbruhnil v kranjski tovarni Exoterm požar, ki so ga s posebnim prahom pogasili kranjski poklicni gasilci. Kot smo izvedeli pri gasilcih, se je vnela roto peč za izogrevanje odpadnega aluminija. V peči je bila izredno visoka temperatura in se je zato stopila gumijasta cev nad pečjo. Olje je začelo kapljati na peč, kar je povzročilo ogenj.

Škoda še ni ocenjena. -jk

mešanica kav
EKSTRA

VSAKOMUR PRIJA
KAVA ŠPECERIJA

Iskra na Blejski Dobravi začne z delom 31. julija

Dela na objektu podjetja Iskra na Blejski Dobravi gre do h kraju. Podjetje Kovinar je z deli že v glavnem končalo, delavci Iskre pa sedaj montirajo Siemensove linije za telefonijo. Nov obrat bodo slovesno odprli za občinski praznik 31. julija. B. B.

V današnji številki

3. stran:

1 vprašanje —
3 odgovori. Tokrat
so odgovarjali
naši vojaki
Milijardi nasproti.
— Škofjeloško
gospodarstvo

4. stran:

Skupščinski
spopad s
kmetijstvom in
z gozdarstvom

6. stran:

Partizanstvo —
Poglavje iz knjige
Odločitev
Toneta Fajfarja

11. stran:

Krajevna
skupnost Voglje
investitor trgovine

12. stran:

Biti vrtnar je
zahtevna reč
Milanu Šenku iz
Kokre je skoraj
zasulo hišo

Obisk v Vintgarju

Pretekli teden je obiskalo Vintgar, ...ko Radovne, rekordno število obiskovalcev. Največ je bilo Nemcev, Av-

stricev, Nizozemcev in Italijanov. Nekaj manj je bilo domačih gostov. Lastniki avtomobilov so le s težavo našli prostor v senci za parkiranje. Precej gostov se do Vintgarja pripelje tudi s kočijo.

M. H.

Meteorološka postaja na Bledu

Svet za gospodarstvo pri radovljiški skupščini meni, da bi bilo treba na Bledu ponovno urediti meteorološko postajo. O vremenu so z Bleda poročali že pred vojno. Sedaj pa z gorenjskega območja vsak dan pošiljata podatke o vremenu le postaji na Brnjarici in na Kredarici. V središču Bleda naj bi v te namene postavili posebno vremensko hišico.

M. H.

restavracija

camp sobec

77 580 restavracija
77 500 recepcija

Streljanje - pomemben del obrambne vzgoje prebivalstva

Razgovor s predsednikom občinske strelske zveze Kranj

Na strelskem tekmovanju za prehodni pokal občinske strelske zveze, ki ga je organizirala strelska družina Franc Mrak iz Predoselj, smo srečali tudi predsednika kranjske občinske strelske zveze Lojzeta Laknerja. Za-

dovoljen s tekmovanjem je dejal: »Prednost takšnega tekmovanja je predvsem v tem, ker morajo strelci pokazati svoje sposobnosti v streljanju z zračno in malokalibrsko puško ter malokalibrsko pištolo. O uvrstitvi

odloča seštevek krogov v vseh disciplinah in se tako izkaže kdo je popolnejši strellec. Takšna tekmovanja, na katerih ne sodelujejo samo vrhunski strelci, bomo še organizirali, čeprav niso v programu Strelske zveze Jugoslavije. Posebno me veseli, da se na strelskih pojavlja vse več mladih, pa tudi starejši, predvsem člani Zveze borcev, se radi srečajo na strelšču. To je pozitivno, ker je streljanje pomemben del obrambne vzgoje prebivalstva.«

Krajevni praznik v Podbrezjah

25. julij je za Podbrezje dan žalostnega spomina. Pred 28. leti so v večernih urah odjeknili na Bistriškem klanecu strelji švabskih brzostrelk in 50 talcev, pripeljanih iz Begunj je obležalo v krvi v gra-

moznici na klanecu. Bliznje domačije je zajel plamen in tri družine so ostale brez strehe in očetov. Teh grozotnih dogodkov v letu 1942 se vaščani Podbrezj in Bistrice vsako leto ob priliki svojega krajevnega praznika z žalostjo spominjajo.

Letos, ko praznujemo 28-letnico osvoboditve, pripravljajo krajevne organizacije žalno komemoracijo in prošave krajevnega praznika pri spomeniku na Bistriškem klanecu. V programu imajo vključene razen recitacij mešani pevski zbor in mladinski mešani zbor ter godbo na pihala. Po komemoraciji bo v Bistrici predvajan film na prostem.

V žalni komemoraciji, ki bo v soboto, 25. julija, ob 20. uri so vabljeni vsi vaščani ter tudi svojci padlih žrtev iz Dupelj, Ljubnega in Križ.

-dh

Tekmovanje se odvija na zaslanem strelšču na travniku. Ali v kranjski občini ni primernega strelšča?

»Res je. Tekmujemo na zaslanem strelšču na travniku. Kljub temu so rezultati dobri. Prav tako je dobra udeležba, saj nastopajo naši vrhunski strelci Naglič, Peternej, Zagar, Frelj, Zupan, Colja itd. Res pa je tudi, da v kranjski občini nimamo osrednjega, za tekmovanja primernega strelšča. Zato želimo in si prizadevamo, da bi ga kmalu dobili. Omenil sem že, kako pomembno je streljanje za obrambno vzgojo, Kranj pa ima povrh vsega še veliko dobrih strelcev, zato primerno strelšče zares potrebujemo.«

J. Košnjek

GORENJSKA KREDITNA BANKA

BLED • JESENICE • KRANJ • RADOVLJICA • ŠKOFJA LOKA • TRŽIČ

VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE

Za vlagatelje, ki v času od 1. II. 1970 do 31. VII. 1970 vložijo na hranilno knjižico ali na devizni račun

- Din 2000 - vezano nad eno leto
- Din 1000 - vezano nad dve leti
- Obnovijo v navedenem času rok vezave

Za vsak navedeni polog en žrebni listek
Za večji polog več žrebnih listkov

19. 8. 1970
na
JESENICAH

100
NAGRAD

PRVA NAGRADA

Hranilne vloge obrestujemo:

- navadne 6%
- vezane nad 1 leto 7%
- vezane nad 2 leti 7,5%

Sredstva na deviznih računih obrestujemo:

- navadna 5% v devizah
1% v dinarjih
- vezana nad 1 leto 7% v devizah
0,5% v dinarjih

1 osebni avto »750 Zastava«	9 brivnikov »Iskra sixtante«
5 pralnih strojev »Gorenje«	10 garnitur »Girmi-Iskra«
5 hladilnikov T70 »Gorenje«	10 ur - potovalnih budič
5 koles Pony »Rog«	10 jušnih servisov
10 tranzistorjev »Bled« UKW	10 garnitur brisač
5 elektr. gramofonov »Iskra«	10 jedilnih priborov
	10 el. likalnikov »Rowenta«

KRANJ

Krajevna organizacija SZDL in svet krajevne skupnosti Zalog sta v nedeljo dopoldne pripravila v osnovni šoli v Zalogu pogovor z republiškim poslancem Martinom Koširjem. Govorili so o kmetijski politiki in o že sprejetih skupščinskih aktih s področja kmetijstva in gozdarstva.

Pogovoru so prisostvovali tudi predsednik občinske konference SZDL Kranj Tone Volčič, republiški poslanec gospodarskega zbora Janez Eržen, direktor Gozdnega gospodarstva Kranj Metod Vizjak in direktor KZ Cerklje Franc Bohinc.

RADOVLJICA

Minuli petek se je v Bohinju na rednem sestanku sestel odbor za izvedbo drugega zbora gorenjskih aktivistov pri občinski konferenci SZDL Radovljica. 13-članski odbor je razpravljal o pripravah na srečanje, ki bo 6. septembra v Bohinju. Na sestanku so sprejeli osnutek domicilne listine in sklenili, da bo ob tej priliki izšla tudi posebna brošura. Podobno so razpravljali tudi o kulturnem programu in organizacijskih pripravah za srečanje.

A. Z.

Josef strauss

Orodje, okovje

Villach — Beljak
Gaswerkstrasse 7
Bahnhofstrasse 17

stroji, ogrevalne naprave

OBISČITE NAS NA AVSTRIJSKEM LESNEM SEJMU V CELOVCU, HALA 12

1 vprašanje 3 odgovori

Kaže, da ste z našo rubriko 1 vprašanje — 3 odgovori zadovoljni, dragi bralci. Zankrat nismo dobili pripomb nanjo. — Ker jutri praznujemo dan vstaje slovenskega ljudstva, smo se odločili, da običajno garnizijo Stane Zaggar v Kranju. Trem mladim fantom, ki tod služijo vojaščino, smo zastavili vprašanje:

»Kako služite vojaški rok?»

MILENKO STARČEVIČ iz Beograda, po poklicu elektro-monter, rojen 1948. leta:

»16 mesecev služim vojaški rok. Čez 24 dni se bom vrnil domov v Beograd k ženi in 8-mesečni hčerki Svetlani. Pa znate, lepo je tukaj v Kranju. Vsakomur v Jugoslaviji bi želel, da si onkrat v življenju pogleda Kranj in lepote Gorenjske. Nepozabno je doživeti, ko se sončis na vročem soncu in hkrati gledaš planine, pokrite s snegom. Ko sem po prekomandi iz Niša prišel v Kranj, mi je bilo na začetku malo težko. Saj razumete, žena me je v Nišu laže obiskala kot v Kranju. Sedaj pa sem zelo zadovoljen. Toliko stvari sem se naučil tukaj, da se jih v civilu nikdar ne bi. Sem električni monter, pred odhodom v

JLA sem bil zaposlen v podjetju Termoelektro v Beogradu. Ko se bom čez kakšen mesec vrnil nazaj v podjetje, ne bom več novinec. Prav v Kranju sem se močno strokovno izpopolnil. Veste, kdor misli, da je v vojski samo puška pomembna, se zelo moti. Tudi veliko drugega se nauči. — Pa še to napišite, da ne bomo nikdar pozabili zadnje vaje na Gorenjskem. Bilo je sicer težko, vendar lepo.»

BORUT MLAKAR iz Maribora, po poklicu gradbeni tehnik, rojen 1949. leta:

bom vrnil v podjetje Agrotransport v Ptuj, bom veliko pridobil v poklicu.»

KIRO TAUČIJEV iz Strumice, po poklicu avtomehaničnik, rojen 1950. leta:

»Pred odhodom v JLA sem eno leto delal v podjetju Strumički sliv. V Kranju sem sedaj 11 mesecev in imam še 180 dni. Čeprav me domači in dekle ne morejo obiskati, sem zelo zadovoljen. Kranj je zelo lepo mesto in ga bom še obiskal. Mislim, da je prav, da mladi fantje služijo v drugi republiki. Mnogi tako prvič v življenju vidijo druge kraje, druge navade. Jaz sem bil zelo presečen nad urejenostjo Kranja in okoliških naselij. Pa ne le to. Stvari, ki sem se jih naučil v kasarni v Kranju, mi bodo v življenju še veliko koristile. Predvsem sem spo-

»10 mesecev sem že v kranjski garniziji. Zelo sem bil vesel, ko sem izvedel, da bom služil v Kranju. Svojci so blizu, pa še dekle me lahko bolj pogosto obišče, ker je v Ljubljani. Veste za vsakega vojaka je obisk veliko doživetje. Saj z mano je tako, da imam po obisku trikrat večjo voljo do dela oziroma izpolnjevanja nalog. Sicer pa je tako, da je pravi praznik, kadar vojaka obišče dekle ali kdo od svojcev. — Pa ne le to. Nikdar ne bom pozabil, kako lepo so me sprejeli, ko sem prišel v kasarno. Spoznal sem, da je življenje v kasarni res tisto, čemur danes velikokrat pravimo bratstvo in enotnost. Da ne govorim o tem, da v vojski ni edino in vse samo puška. Vsakdo pa se v JLA tudi veliko nauči. Do februarja prihodnje leto, ko se

znal, kaj je in koliko je vredno resnično tovarništvo. To bodo moji najlepši spomini, ko bom v civilu.»

A. Zalar

»Preoblekli« bodo stolpnico

Splošno gradbeno podjetje Projekt iz Kranja je pred kratkim v novem stanovanjskem naselju Vodovodni stolp v Kranju začelo obnavljati fasadno prevleko na eni od stolpnice. S prvih dveh stolpnice v tem naselju je

namreč zaradi premalo preizkušenega materiala, ki ga proizvaja neka zagrebška tovarna, kmaču po vsetitvi začela fasadna prevleka odpadati. Prevleko bodo zamenjali z uvoženim materialom iz Avstrije. V tej sosednji drža-

vi se je namreč tovrsten način »oblačenja« betonskih fasad zelo dobro obnesel. Tudi v novem naselju so z uvoženim materialom iz Avstrije uspešno prevlekli dve stolpnici.

A. Z.

TOVARNA BARV IN LAKOV MEDVODE

Vam na vašo željo posreduje vrsto nasvetov, ki vam bodo kažipot do pravilne rešitve na različnih področjih uporabe barv in lakov.

Za pleskanje vrat in barvnega pohištva priporočamo naše odlične izdelke: SINTOL, EXTRA OPLATNA, MEDOLUX, MEDOLIN. Za pleskanje zidnih površin priporočamo znani EXTRA SYNKOLIT, ki ga je moč nanašati na vsako trdno podlago. Razpolagamo z obsežno barvno skalo ter je moč dobiti kakršnokoli nianso.

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE, NAVODILA IN NASVETE!

Milijardi nasproti

Škofjeloško gospodarstvo dosega vedno boljše rezultate

V našem listu smo že večkrat zapisali, da škofjeloško gospodarstvo doživlja vzpon, o kakršnem je pred nekaj leti le malokdo upal glasno govoriti. 46 delovnih in 21 drugih organizacij zaposluje 8452 ljudi, ki upravljajo s 469 tisoč 630 dinarjev vrednosti. (Podatki veljajo za lansko sezono in ne zajemajo območja Zirov, ki se je priključilo šele 1. januarja 1970 — op. p.). Razveseljive so ugotovitve, da razmerje med osnovnimi in obratnimi sredstvi ni več 50:50, saj delež zadnjih — kljub številnim novim gradnjam — neprestano narašča. Tega je v dobršni meri krivo nekaj novih predpisov in pametna kreditna politika, menl predsednik občinskega sveta za industrijo, obrt in delo Franjo Svobljšak, iz čigar zapisa tudi črpano naše ugotovitve.

Ločani so lani zabeležili 22-odstotno povečanje celotnega dohodka. Večji porast sta na Gorenjskem dosegli edino jeseniška in kranjska komunna. Pričakujejo, da bo letošnji bruto produkt presegel 1 milijardo novih din, in sicer ne upošteva realiziranih faktur iz prejšnjih let.

Dohodek na zaposlenega je bil 32 tisoč novih din, kar je še vedno 11 odstotkov manj kot republiško poprečje (35 tisoč 501 din). Vendar moramo upoštevati, da so loške gospodarske organizacije v minulemu letu obračunale 46 tisoč 523 din amortizacije oziroma 56 odstotkov več kot leta 1968, v republiškem merilu pa ta indeks znaša samo 28 odstotkov.

Vsakih 100 din porabljenih poslovnih sredstev je dalo 16,60 din, ki so jih vložili v razširjeno reprodukcijo. Z doseženo številko se v »konkurenci« petih gorenjskih občin uvrščajo na prvo mesto, saj je Kranj od 100 potrošenih din za razširjeno reprodukcijo namenil le 8,92 din, Radovljica 10,82 din, Tržič 12,60 din in Jesenice 0,88 din. Seveda so med posameznimi gospodarskimi organizacijami precejšnje razlike (Glede vlaganja v razširjeno reprodukcijo je daleč pred vsemi podjetje Instalcaje, kjer so last-

ni rasti posvetili nič več in nič manj kot 61,39% od slehernega odstotka.) Če bi sredstva iz amortizacijskega, poslovnega, rezervnega in drugih skladov delili s številom zaposlenih, bi dobili znesek 7812 din, kar je spet več kot pri katerikoli gorenjskem sosedu. Se najbolj ve Ločanom približajo Radovljčani, kjer vsak občan v rednem delovnem razmerju ustvari poprečno 7440 din sredstev za razširjeno reprodukcijo.

Kaj pa osebni dohodki? Lani so dosegli 1065 novih din, s čimer se Škofja Loka uvršča na četrto, predzadnje mesto med gorenjskimi komunami. Vzroke je treba iskati v specifičnosti kvalifikacijske sestave delovne sile in pestrosti gospodarskih panog. Vendar strokovnjaki poudarjajo, da bo moral osebni dohodek rasti hitreje, kajti s tem bi narasla tudi kupna moč ljudi ter seveda prodaja trgovskega blaga široke potrošnje, ki predstavlja pomemben vir proračunskih sredstev.

Težave okrog plasmaja gotovih proizvodov na domače tržišče in pomanjkanje lastne surovinske osnove v nekaterih podjetjih predelovalne industrije (tekstilna, čevlarska itd.), silijo gospodarske organizacije, da naglo povečujejo izvoz. Trgovalce so predvsem z zahodnimi deželami, s konvertibilnimi območji. Nemalo težav ima škofjeloško gospodarstvo tudi zaradi neukvidnosti (čeprav so terjatve znatno višje od obveznosti), zaradi večanja zalog nedovršenih in gotovih proizvodov ter zaradi počasnega aktiviranja začetnih investicij.

Kot »poslastico« naj ob koncu navržemo še podatke, da izplačane dnevnice v vseh škofjeloških gospodarskih organizacijah skupaj presegajo sredstva, vložena v gradnjo stanovanj (razmerje 1,5 proti 1) in da — izražene v absolutnem znesku na zaposlenega — znašajo kar 1000 novih dinarjev na zaposlenega! Kako je to mogoče, se sprašujejo odgovorni. Odgovor bi bil gotovo zanimiv, a tisti, ki ga poznajo, raje molčijo.

(-lg)

Skupščinski spopad s kme

Zaostajanje kmetijstva za splošnim gospodarskim razvojem je prisililo predstavnike in družbeno-politične organizacije v Sloveniji, da se v zadnjem času izredno zavzeto ukvarjajo s težavami kmetijstva in gozdarstva. Slovenska skupščina je pred kratkim sprejela nekatera priporočila in zakone s tega področja. Za bralce GLASA jih pojasnjuje republiški poslanec in predsednik kluba gorenjskih poslancev MARTIN KOŠIR.

V Sloveniji so se zaostrili nekateri problemi v kmetijstvu in gozdarstvu. Produktivnost kmetijstva zaostaja za produktivnostjo ostalega gospodarstva. Prav tako pomanjkljiva je ekonomičnost ter skrb za razvijanje socialističnih proizvodnih odnosov.

Kje tičijo osnovni vzroki?

Dosedanje razprave so jasno povedale, da je kmetijski trg nerazvit in ga je zato težko obvladovati. Cene produkcijskih sredstev niso v sorazmerju s cenami kmetijskih proizvodov, pa tudi subjektivni faktorji v kmetijstvu niso dovolj organizirani in aktivni.

Razprave niso odkrivala le napake in pomanjkljivosti storjene v preteklosti, ampak so nakazale tudi načelne rešitve.

Z uporabo dosežkov znanosti in sistematičnim izobraževanjem kmetijskih proizvajalcev je mogoče uvajati novo tehnologijo in boljše organizacijo dela tudi v kmetijstvu. Pri tem imajo pomembno vlogo kmetijske pospeševalne službe, za katere skrbijo kmetijske organizacije in občinske skupščine. Nadalje bomo morali modernizirati in specializirati kmetijstvo, zlasti zato, ker so v Sloveniji možnosti za blagovno in tržno proizvodnjo, predvsem na področju živinoreje, sadjarstva, vinogradništva, pridelovanja zelenjave, krompirja in hmelja, v ravninskem delu pa žitaric in krmilnih rastlin. Za zasebno kmetijstvo je pomembna še specializacija in izoblikovanje modela kmetije (na primer: gozdarske, poljedelske, živinorejske smeri.)

Ne glede na nevarnost tržnega monopolizma bomo morali biti v prihodnje veliko smeješi pri združevanju kmetijstva z živilsko industrijo in trgovino v tako imenovane agroživilske kombinacije, ki bodo lažje obvladali naš, iz dneva v dan nihajoči trg s kmetijskimi proizvodi. Razen tega pa bo potrebno ustanovljati stabilizacijske sklade na temelju samoupravnih družbenih dogovorov, izpolnjevati sistem cen, regresov in premij za najpomembnejše proizvode ter opredeliti vlogo tržnih rezerv kot posredovalnega ukrepa družbene skupnosti za skladnejše gibanje ponudbe in povpraševanja. To so v bistvu dolgoročni družbeni usmerjevalni ukrepi. Za nadaljnji razvoj kmetijstva bodo imele pomembno vlogo tudi hranilne kreditne službe kmetijskih in gozdarskih organizacij, v katerih bodo še posebno dobrodošle naložbe kmetov samih.

Ker je v Sloveniji precej kmetij v hribovitih predelih, bo v teh krajih potrebno oblikovati tako velika posestva, da bodo s kmetovim osebnim delom omogočala zadostno proizvodnjo. Izoblikovala so se stališča, da v sedanjih razmerah vprašanje sprememb zemljiškega maksimuma ni aktualno, vsaka sprememba pa bi bila tudi v nasprotju z osnovnimi načeli socialističnega družbenoekonomskega razvoja.

Dobra davčna politika, spodbudna vloga trgovine ter pravo zadružništvo, ki bo povezovalo kmete med seboj in z zadrugo, niso postranske stvari, vendar družba ne sme mimo zakonodaje in iz nje izhajajoče družbene in socialne varnosti kmeta proizvajalca. V resnici je tako, da na primer dojni zakon droidi že tako razkosane kmečke površine, da kmečka populacija resnično želi, da bi bilo pokojninsko zavarovanje kmetov v obdobju 1971-1975 ustrezno urejeno, ko bomo končevali srednjeročni razvojni program Slovenije. Skupščina pa je že sprejela zakon o zdravstvenem zavarovanju in oblikah zdravstvenega varstva. To so na kratko povzeta stališča in sklepi 2. republiške konference ZK Slovenije in sklepi ter priporočila skupščine SR Slovenije.

Republiška sredstva za stabilnejše cene mesa

Ker je republiška skupščina sprejela prve zakone in priporočila s področja kmetijstva, smo poprosili tovariša Koširja, da pojasni sprejete odločitve.

»Zakon o prispevku SR Slovenije o stabilizacijskem skladu živinoreje je skupščina sprejela z namenom, da se stabilizira proizvodnja goveje živine in tržišče z mesom. Republika Slovenija bo v

sklad prispevala letno pol drugo milijardo S dinarjev. Sklad bodo ustanovili podpisniki sporazuma o oblikovanju cen goveje živine in govejega mesa za območje SRS. Podpisniki so kmetijske proizvodne organizacije, klavnice, trgovska, kmetijska in gostinska poslovna združenja in mesarska podjetja. Sporazum bodo omenjeni podpisali v okviru Gospodarske zbor-

nice SRS tudi s ciljem, da se poživijo proizvodnja klavne in plemenske živine in uskladi ponudba živine s povpraševanjem na trgu in da v trdnjih pogojih zagotovi normalna preskrba mesnega trga. Podpisnice tega sporazuma bodo s tem omogočile sorazmerje cen proizvajalcev na eni in stabilnost potrošniških maloprodajnih cen na drugi strani. Razlog za podpis sporazuma in sprejetje zakona je tudi težnja, da tudi družbeno skupnost s svojimi sredstvi sodeluje pri stabilizaciji cen goveje živine in govejega mesa. V razdobju 1971-1975 se bo tako v skladu nabralo letno 3 milijarde starih dinarjev, ker pol drugo milijardo prispevajo podpisniki sami. S tem denarjem se bodo regisrale cene proizvajalcem goveje živine in potrošnikom govejega mesa.«

• In kdo bo nadzoroval uresničevanje tega zakona?

»No, da bi se zakon do sledno izvajal, je republiški izvršni svet sprejel odlok o natančnejših pogojih za ukrepe neposredne družbene kontrole cen za meso. S tem bo zagotovljena enotnejša politika pri oblikovanju odkupnih cen živine in prodajnih cen mesa. To je obenem tudi porok za skladnost potrošnje in proizvodnje mesa. Izvajanje tega Odloka nadzorujejo občinske skupščine, ki so hkrati tudi podpisnice sporazuma.«

• Tovariš Košir, naše bralce gotovo zanima srž zakona o nadomestilu dela obresti za investicije v zasebno kmetijstvo, ki ga je prav tako sprejela republiška skupščina.

»Ta zakon je pomemben ukrep. Republika se namreč obveže, da bo hranilno kreditnim službam pri kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacijah, ki dajejo kmetom kredite po letni 3-odstotni obrestni meri, dodelila iz republiških sredstev nadomestilo za razliko v obrestih in to pod pogojem, da te hranilno kreditne službe namenjuje za kredite najmanj četrtino hranilnih vlog. To nadomestilo dobijo delovne organizacije tudi takrat, če dobijo kredite od poslovnih bank in drugih delovnih organizacij. In končno imajo pravico do nadomestila v primeru, če dajejo kmetom kredite, katerih namen se ujema s programom razvoja kmetijstva tiste

organizacije, ki je hranilno kreditno službo ustanovila. To terja izdelavo razvojnih programov. Krediti se dajejo za nakup plemenske živine, za graditev, preureditev in opremo gospodarskih poslopij, za racionalnejše izkoriščanje zemljišč, za osnovanje dolgoletnih nasadov in za nakup kmetijskih strojev in naprav.

Zakon upošteva tri kriterije.

• Prvič. Republika pokrije obresti 100-odstotno na področjih, kjer je kmečkega prebivalstva več kot 35 odstotkov.

• Drugič. Dve tretjine obresti pokrije republika na področjih, kjer se odstotek kmečkega prebivalstva giblje med 20 in 30 odstotkov s tem, da eno tretjino nadomestila krije občina.

• Tretjič. Polovico obresti pa republika pokrije tam, kjer je manj kot 20 odstotkov prebivalstva kmečkega. Polovico pokrije občina.«

• V katero kategorijo spada Gorenjska?

Enotno gospodarjenje z gozdovi ne glede na lastništvo

Javna razprava o gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji, ki se je začela maja lani in končala novembra, je opozorila na naslednje bistvene probleme. Gozdovi so neprecenljivo družbeno bogastvo, zato naj bo gospodarjenje z njimi enotno, ne glede na lastništvo, ker že sedanja ureditev gospodarjenja omogoča družbeni nadzor nad to dobrino. Pri financiranju enostavne in razširjene reprodukcije moramo tako zasebne kot družbene gozdove obravnavati enotno. Pri obračunavanju biološke amortizacije za zasebne gozdove naj se določi le najnižja stopnja, najvišjo pa naj postavi samoupravni organi. Pomembno je tudi vprašanje samoupravljanja z družbenimi in zasebnimi gozdovi. Oboji namreč tvorijo gozdno gospodarsko območje. Ustanovijo naj se samoupravne skupnosti lastnikov zasebnih gozdov, ki naj bi imele naslednje pristojnosti. Zapisali bomo le glavne. Sprejemanje gozdno gospodarskih načrtov za zasebne gozdove in sprejemanje letnih gospodarskih načrtov, odločanje o delitvi ustvarjenih sredstev v zasebnih gozdovih, odločanje o načinu oblikovanja in trošenja biološke amortizacije, odločanje o cenah itd. Delavski svet Gozdnih gospodarstev pa naj bi imeli podobne pristojnosti za družbene delavce. Oba organa pa naj skupno odločata o poslovnih politikah na določenem gozdno gospodarskem področju, sprejemata gozdno gospodarske načrte, odločata o vseh zadevah, ki se tičejo lesa za domačo uporabo, sprejemata temeljne samoupravne akte itd. Pri prometu z lesom pa je javna razprava zahtevala večji red, ker je to končna faza celotne gozdne proizvodnje. Odločitve o prodaji lesa naj bodo samoupravne.

V razpravi so se pojavljala tudi druga vprašanja kot problem obstoja višinskih kmetij, problem drobitve posesti, vprašanje kompleksne obdavčitve gozdnih posestnikov, zvezni prometni davek itd.

Slovenska skupščina je ta stališča zapisala v Sklepih in priporočilih o vprašanjih, ki so pomembna za nadaljnji razvoj gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji.

»K prvi kategoriji ne sodi nobena gorenjska občina. K drugi Skofja Loka, v tretje pa vse ostale občine, tudi Kamnik in Domžale.«

• Ali je to vse, kar je na tem področju sklenila naša skupščina?

»Ni! Slovenska skupščina je prav tako sprejela zakon o dopolnitvah zakona o ustanavljanju in poslovanju hranilno kreditnih služb pri kmetijskih in gozdarskih delovnih organizacijah. Ta zakon je vezan na prejšnjega. Smisel sprememb tega zakona je, da hranilno kreditne službe lahko dajejo kredite za graditev in preureditev ter opremo gospodarskih objektov, za racionalnejše izkoriščanje in razširitev kmetijskih zemljišč in za osnovanje dolgoletnih nasadov po novem največ za 10 let, stara doba pa je bila 5 let. Rad bi povedal še to, da se je zaradi vključevanja gorenjskih kmetov v hranilno kreditne službe treba po občinah čim prej dogovoriti o načinu in oblikah regresiranja obrestnih mer.«

tijstvom in z gozdarstvom

Predlogi za spremembo zvezne zakonodaje

● Tovariš Košir, kot smo seznanjeni, predlaga slovenska skupščina spremembe zveznega zakona o gozdovih. V čem je bistvo teh predlogov?

»Javna razprava je terjala, da se sedanji zakon spremeni in dopolni v skladu s tistimi pripombami, ki so bile v javni razpravi že dalj časa prisotne. To so enotnost gospodarjenja z gozdovi ne glede na lastništvo, večje samoupravne pravice lastnikov gozdov in vprašanje biološke amortizacije ter prometa z lesom. Skupščina je o vsebini in rezultatih javne razprave govorila dvakrat in sprejela že omenjene sklepe in priporočila, ki so pomembna za nadaljnji razvoj gospodarjenja z gozdovi v SRS. Istočasno pa je sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih v Sloveniji. V teh spremembah zasledimo le tiste novosti, ki so že sedaj v pristojnosti republik. Republika pa obenem predlaga spremembe zveznega zakona o gozdovih. Tičejo se financiranja razširjene gozdno biološke reprodukcije in biološke reprodukcije in predlagajo, da bi se v okviru republike osnoval poseben izravnalni fond. Ta fond bi vzdrževal tiste delovne organizacije, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in predelavo lesa, delno pa tudi republika. Delovne organizacije bi v ta fond plačevale prispevek od posekanega oziroma prodanega lesa. Podrobnejša navodila in načine bi predpisal s posebnim republiškim zakonom.

Zahteva za spremembo zvezne zakonodaje želi spremembo sedanjega režima amortizacije za gozdove družbenega sektorja. Po tem predlogu naj bi družbene gozdove izenačili z zasebnimi. Višina te amortizacije pa bi morala pokriti stroške vseh gozdno gospodarskih del, ki so predvidena v gozdno gospodarskih načrtih družbenega sektorja. In tretjič. Stopnja zveznega prometnega davka na žagan in tesan les naj se znižja od sedanjih 20 odstotkov na 6 odstotkov. Ta predlog je pomemben za obrtnike in zasebne kmetijske posestnike, ker so ta davek plačevali le oni.

● Ali nam lahko v kratkem opišete še spremembe republiškega zakona o gospodarjenju z gozdovi?

»Zakon ponovno potrjuje in zagotavlja, da se v okviru gozdno gospodarskih območij uveljavijo enotni principi gospodarjenja z gozdovi in gozdnimi zemljišči ne glede na sektor lastništva. Drugič pa mora delovna organizacija, ki skrbi za gospodarjenje z gozdovi, omogočiti zasebnim lastnikom, da prek samoupravnih skupnosti odločajo o teh skupnih zadevah, ki se tičejo gozdov. To mora delovna organizacija zagotoviti s posebnim statutom in drugimi splošnimi akti. Samoupravno skupnost sestavljajo kmetje. Njen statut potrjuje občinska skupščina, kar kaže, da ima družba interes, da se samoupravne pravice kmetov v resnici uresničujejo.

● Kaj pa biološka amortizacija in promet z lesom. Ali so na tem področju nastale v zakonu kakšne spremembe?

»Biološka amortizacija se bo zaračunavala od vsega posekanega lesa, razen drv, tehničnega lesa, ki ga kmet potrebuje ob naravnih nesrečah in za neposredno uporabo v gospodarstvu. Biološka amortizacija pa ne more biti manjša od predvidevanj gozdno gospodarskega načrta. Lahko je večja, vendar o tem odloča samoupravna skupnost lastnikov gozdov, ki sklepa o porabi teh sredstev, ki pa se v tem primeru lahko namenijo popravilu ali gradnji gozdnih komunikacij. To je novost novega zakona. Zakon prav tako dovoljuje oprostitev plačevanja biološke amortizacije, vendar odstopanje od gozdno gospodarskega načrta ni dovoljeno. V zakonu je novo določilo, ki pravi, da se biološka amortizacija od zasebnih gozdov zbira pri gozdnih delovnih organizacijah na poseben račun, o njeni uporabi pa odloča samoupravna skupnost kmetov. Najmanjši obseg amortizacije, njeno odplačevanje in uporabo bo natančneje določil republiški izvršni svet.

Premet z lesom je ostal za sedaj še nerešen. To je stvar zveznega zakona. Vendar je republiški zbor sprejel amandma poslanca Ivana Franka, ki pravi, da se mora pri prometu z lesom zagotoviti določena tržna zakonitost, sprostitve prometa z lesom ter odpravo monopola. V prometu z lesom naj sodelujejo razen gozdnih gospodarstev še nekatere druge, pooblašene delovne organizacije. Seveda šele po spremembi zveznega zakona.

Vendar je že sedaj jasno, da bodo kmetje, lastniki gozdov tesno sodelovali s svojo gozdno gospodarsko organizacijo tudi pri prometu z lesom, saj jim zakon daje možnost, da prek samoupravnih skupnosti odločajo o poslovnih politiki in cenah ter rezultatih dohodka in njegovi delitvi, posebno tistega, ki se ustvari v njihovih gozdovih.

Prvi koraki pri zakonskem urejanju gospodarjenja z gozdovi so torej storjeni. Pred našim izvršnim svetom in njegovimi organi so pomembne naloge: poenostaviti in poceniti poslovanje gozdnih organizacij, izdelati gozdne gospodarske načrte, pre-

učiti sistem kompleksne oddavitve lastnikov gozdov ter spremeniti nekatere zakone, predvsem sedanji zakon o dodelovanju.

Naloga lastnikov gozdov pa je, da se prizadevajo za čim tesnejše sodelovanje z gozdnimi organizacijami in samoupravnimi organi. Občinske skupščine lahko pomagajo utrjevati odnose med organizacijami in lastniki gozdov ter sodelujejo pri uvajanju intenzivnejše ter produktivnejše proizvodnje, zlasti na višinskih in odročnih kmetijah.

Pogovor pripravil
J. Košnjek

Nova zakona o zdravstvu in o zdravstvenem zavarovanju

Tako zakon o zdravstvu kot zakon o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva bosta stopila v veljavo s 1. 1. 1971. leta. Ker bo potrebno uskladiti z novima zakonoma samoupravne akte in dejavnost zdravstvenih delovnih organizacij ter statute skupnosti zavarovancev, je morala Skupščina pohiteti sprejetjem omenjenih zakonov. Za pravice o osnutkih zakonov je bilo na voljo nekaj manj kot dve leti in je imel res vsakdo možnost, da sodeluje. Ker se je predlagatelj novih zakonov zavedal pomembnosti in odgovornosti pri pripravi in sprejetju, je ubral predpisano pot skozi vse tri faze postopka od osnutka do zakona.

Socialno - zdravstveni zbor je o predlogih zakonov razpravljal na zadnji seji preteklo sredo. Po daljši razpravi in mnogih predlaganih amandmajih je predlagano besedilo sprejel. V enakem besedilu pa ga mora sprejeti tudi republiški zbor Skupščine SRS.

Zakona prinašata nekaj novosti, vendar ne odstopata od preje začrtane poti zdravstvene politike v naši republiki. Za naše področje bo ena od sprememb ukinitve sedanjega zdravstvenega centra, ki je predstavljal sedaj neki most med zdravstvenimi zavodi in zdravstvenim zavarovanjem. Kranjska občinska skupščina je

predlagala, da se bi predlog zakona spremenil, da se zdravstveni centri glede na dosedanjo pozitivno vlogo ne bi ukinjali. Predlagana sprememba pa ni uspela, ker predlagatelj meni, da je dana možnost, da se ustanovljajo združena zdravstvenih organizacij na določenem regionalnem območju. Vprašanje pa je, če lahko taka združenja nadomestijo vso dejavnost, ki jo je do sedaj opravljal zdravstveni center. Menim, da bodo zdravstveni zavodi na Gorenskem morali začeti takoj razmišljati o primernem sodelovanju in povezovanju med seboj. Iz zakona je odpadel cenzus, da se sme ustanoviti Zdravstveni dom le za področje, ki ima najmanj 40.000 prebivalcev. Po integraciji pred leti je prišlo do tolikih predvsem kvalitativnih sprememb, da si je težko zamisljati eventualne dezintegracije.

Izdatki za izvajanje določil zakona o zdravstvenem zavarovanju bodo v vseh kategorijah zavarovancev nekoliko višji kot prej predvsem na račun obveznih oblik zdravstvenega varstva. Pri ostalih oblikah zdravstvenega varstva pa bodo skupnosti zavarovancev dobile z novima zakonoma več odločanja, kar je treba šteti tudi za pozitivno spremembo v naši zdravstveni politiki.

Dr. A. Košir

Zasebnim kmetovalcem se obetajo krediti za nakup kmetijskih strojev. — Foto: F. Perdan

PARTIZANSTVO

Slovensko partizanstvo se je začelo načrtno organizirati po ustanovitvi Glavnega poveljstva slovenskih narodnoosvobodilnih partizanskih čet. Prvo torišče partizanskega udejstvovanja sta postali Gorenjska in Štajerska. Nemci so začeli z večjimi vojaškimi nastopi proti partizanom v začetku avgusta 1941, in sicer na Poljanah pri Jesenicah. Dne 5. avgusta je bil sestavljen prvi partizanski bataljon. Združili sta se jeseniška in jelovška četa. Nemci so takrat napolnili Begunje s talci in jih začeli množično streljati. Partizani so pripravljali akcijo za rešitev talcev, toda njihove namere so bile izdane. Ta dan so Nemci napadli taborišče tržiške čete in jo razgnali. Gorenjski bataljon je bil vnovič napaden dne 8. avgusta. Kljub velikim žrtvam, ki jih je imel sovražnik, so se naše sile pod hudim sovražnim pritiskom razkropile. Nastale so manjše skupine, ki so se omejevale na manjše napade in na sabotažne akcije. 10. oktobra so partizani požgali nemško žago na Lancovem pri Radovljici. Zato so Nemci na mestu postrelili dvajset talcev; talce so potem še naprej streljali za vsako najmanjšo sabotažo.

V oktobru so razbite partizanske skupine spet vzpostavile medsebojno zvezo. Konec meseca je zapadel visok sneg, ki je akcije vso zimo hudo oteževal, toda kljub temu so se spopadli manjšega obsega nadaljevali skozi ves november in december na področju med Poljansko dolino pa gor do Jesenic. Sredi decembra so se jelovskim partizanom pridružili tovariši iz kamniške, kranjske in rašiške čete. Ob božiču se je začela velika partizanska mobilizacija v škofjeloških hribih in na jeseniškem koncu. Za novo leto 1942 so partizani zasedli Dražgoše. Po nekaj dnevih miru — potem ko so Nemci zaprli vse dohode v ta predel — se je začel silovit napad na Dražgoše. Bitka se je vnela 9. januarja. Napadalo je več stotin sovražnikov in šele po tridnevni bitki in velikih izgubah se jim je posrečilo zasedati vas. To je bila prva velika partizanska bitka na Gorenjskem, ki je dokazala udarno moč naših borcev in vivala partizanom novo samozavest. Nemci so se nad Dražgošami nečloveško znesli. Vas so do tal uničili. Trda zima in vedno trdovratnejše nemško zasledovanje je zahtevalo od gorenjskih partizanov nadčloveških naporov, da so vzdržali do pomladi. Pretrpeli so velikanske žrtve in redki so danes partizan, ki je preživel prvo partizansko zimo na Gorenjskem.

V kamniškem okraju se je začelo partizanstvo organizirati meseca julija. 22. julija so bile že prve akcije na prometnih vezvah. Nepričakovani udar na vseh koncih kamniškega okraja je Nemce popolnoma zmedel. Kmalu so začeli streljati talce. Prvi kamniški bataljon je štel 86 partizanov in je bil razdeljen na Kamniško, radomeljsko in rašiško četo. Dan za dnem je uspešno napadal Nemce in izdajalce. Tako so pobili nemško vojaško komisijo, razrušili most čez Savo, ubili gestapovsko baronico Lazzarini, požgali tovarno pohoštva na Duplicji itd. Dobro se je izkazala moravška četa, ki je bila ustanovljena malo pozneje. Nemci so se končno znašli in pripravili splošen naval na partizane, ki so se morali z velikimi težavami prebiti čez Savo v Ljubljansko pokrajino. Po mesecu počitka so se spet vrnili na stare položaje, toda Nemci so takoj udarili z vso silo po njih, jih razbili, nekaj pobili in polovili, ostanki pa so se prebili čez Savo in se pozneje pridružili drugim partizanskim enotam.

Prvo partizanstvo na Štajerskem je izšlo iz delavskih revirjev, iz Trbovelj, Zagorja in Celja. Najprej so se ustanovile majhne diverzantske skupine, ki so začele akcijo 22. julija, ko so izpraznile municijsko skladišče v Trbovljah, medtem ko so začeli Celjani z napisano akcijo

in uničevanjem prometnih naprav že 14. julija. Dne 1. avgusta je bila v Cemšeniku ustanovljena četa revirskih partizanov, ki je štela 47 ljudi. Z uspehom je napadla orožniško postajo v Zagorju, nato pa je vodila težke obrambne boje in premike po vsem Zasavju. V septembru so revirski partizani skupno s savinjsko četo napadli orožniško postajo v Zabukovici, še v avgustu pa rudnik Liboje. Savinjska četa se je zbrala 23. julija. Celjski partizani, ki jih je vodil Vilko Šlander, so po majhnih začetnih uspehih doživeli hude udarce in Nemcem se jih je posrečilo izriniti iz celjske okolice vse do aprila 1942. — Pohorska četa se je začela organizirati 27. junija iz Mariborčanov. Kmalu je narasla na 40 mož, ki so napadli orožniško postajo v Ribnici na Pohorju. Nemci so nato četo za kratek čas razbili, vendar je kmalu začela spet uničevati prometne naprave, zažigati nemške žitne zaloge, hiše izdajalcev in planinske kočje na Pohorju, ki so bile oporišče nemški policiji. Zaradi septembrskih akcij (napad na nemško postojanko na Klopnem vrhu, požig planinske kočje in žage) je nastal med mariborskimi Nemci velik preplah. Pričakovali so napad na sam Maribor. Nato so Nemci udarili po partizanih s tisoči esesovcev. Za pohorske partizane so nastopili hudi časi, vendar so kljub neprestanim izgubam vzdržali do maja 1942, ko je bil nad Soštanjem uničen zadnji ostanek pohorske čete. — Poleg naštetih se je organizirala na Štajerskem še brežiška četa, ki je nastopila zlasti ob izseljevanju Slovencev iz brežiškega okraja. Zaradi izdaje nekega kmeta je bila zajeta in uničena.

4. septembra 1941 so se vse štajerske čete združile v štajerski bataljon. Poveljstvo je prevzel Franc Rozman-Stane. Dne 9. septembra je bataljon zelo uspešno napadel Soštanj, 17. septembra Nazarje, 21. septembra pa je uničil največjo žago v Savinjski dolini pri Gomiljskem. Dne 25. oktobra je bataljon krenil proti Kozjem, da prepreči selitev slovenskega prebivalstva. Po težkih bojih na Kozjanskem se je bataljon moral umakniti po globokem snegu nazaj v Savinjsko dolino, kjer se je spet razdelil po četah in vsaka enota je odšla prezimovat na svoje področje. Prezimovanje je bilo izredno težavno, izdajstvo in nemška trdovratna napadalnost sta štajerske partizane v tej zimi skoraj popolnoma uničila in s tem preprečila polet partizanstva spomladi 1942. Komandant Stane je 17. novembra odšel na Dolenjsko in tam organiziral nov bataljon.

V Ljubljanski pokrajini je bilo konec julija 1941 osnovano prvo partizansko taborišče na Mokrcu. Tu sta začela partizani tudi narodna heroja Ljubo Serčer in Stane Semič-Daki. V avgustu so imeli že prve spopade z Italijani, izvedli so napad na italijansko karabinjersko posadko na Turjaku in sovražnika, ki je prišel požigati, izgnali iz doline Iške. Sredi septembra so mokrški partizani doživeli tudi prvi italijanski pogon. Zaradi velikega dotoka prostovoljcev je bil kmalu sestavljen krinski bataljon, sestojel iz petih čet: robske, preserske, loške, borovniške in ribniške. Čete so se razmestile po No-

trajski in uspešno napadle železnico in sovražne postojanke. Najuspešnejši je bil napad na postajo v Bezuljaku, kjer je padlo 40 Italijanov. Notranjski partizani so v nedeljo, 18. oktobra, izvedli tudi prvo večjo partizansko akcijo, napad na Lož, ki ga je vodil Ljubo Serčer. Lož so zavzeli in pobili okoli 40 Italijanov, ujeli pa 7. Po tej uspehi akciji, ki je navdušila vso deželo, so izvršili še nekaj manjših napadov, vendar so uprizorili Italijani velik pogon, v katerem so loške borce razpršili, le manjši del se je prebil do ribniške doline. Naslednje trde mesece pa so porabili notranjski partizani za reorganizacijo enot in organizacijo preskrbe, že ob novem letu pa so na Kožljeku ustanovili bataljon Ljuba Serčerja, ki je bil medtem zaradi izdajstva aktivnih jugoslovanskih oficirjev ujet in obsojen na smrt. Skupaj s tovarišema Kogojem in Verbičem je junaško umrl 20. decembra pri Tomišlju pod Krimom. — V decembru 1941 je bil napad na železniški most v Preserju; pri njem je sodelovala četa iz Samotorice nad Polhovim Gradcem. To priložnost so Italijani uporabili za uprizoritev tako imenovanega »preserskega procesa«, v katerem so obsodili na smrt 14 popolnoma nedolžnih ljudi.

Na Dolenjskem so se prve partizanske skupine organizirale v poletju in jeseni 1941. Čete so se zbirale v Beli krajini, na Pugledu za Dobrunjami, pri Mokronogu in pri Novem mestu. V oktobru se je večina dolenjskih partizanov odpravila proti krškem okraju, kjer se je začelo izseljevanje slovenskega prebivalstva. Del enot, ki bi imele sodelovati v akciji, zaradi snega in nezgod ni mogel pravi čas prispeti na določeno mesto. Zbrani partizani, ki sta jih vodila Miha Marinko in Aleš Bebler, so napadli Bučko. Partizani so nameravali izvršiti mobilizacijo v krškem okraju in dvigniti ljudstvo v upor proti nemškemu preseljevanju. Namen se ni posrečil. Napad na Bučko je izval obsežne vojaške nastope Italijanov in Nemcev in našim enotam zelo otežil prebijanje v Ljubljansko pokrajino. — Pogledska, stiška in mokronoška četa so se v decembru združile v »štajerski bataljon« pod vodstvom Franceta Rozmana-Staneta in Dušana Kvedra-Tomaža. Dan pred božičem je bataljon imel težke bitke z Nemci med Litijo in Libergo, na Stefanovo pa z Italijani na Primskovem, Sovražnik je imel hude izgube.

Tako se je razvijalo slovensko partizanstvo prvo leto osvobodilnega boja. Vojaški uspehi so bili sicer še majhni, neprecenljiv pa je bil moralni uspeh. Nastop prvih partizanov je bolj kot vsa propaganda dvignil in ljudskih množicah duh upora, prvotno pobitost je prerasla zavest, v ljudeh je začel rasti pogum. Partizanski pionirji so v najtežjih razmerah in s strahotnim naporom, ki ga nikdar ne bomo mogli dovolj oceniti, postavili temelje kasnejšemu razvoju slovenskega partizanstva. Oni so omogočili polet partizanstva v pomladnih mesecih 1942. Ti stari partizanski borci so postali jedro partizanskih bataljonov, odredov in grup ter kasneje najizkušenejši in najhrabrejši oficirji narodnoosvobodilne vojske.

(Poglavje iz knjige ODLOCITEV, Toneta Fajfarja)

**XX. jubilejni mednarodni
Gorenjski sejem
v Kranju od 7. do 18. avgusta**

TISKARSTVO NA GORENJSKEM

(15. nadaljevanje)

Preden zapišemo nekaj odstavkov o »Savi«, četrti gorenjski tiskarni, smo dolžni — ker smo to storili tudi pri opisu prejšnjih — naštetih vsaj periodične tiske — časniške, časopise in revije — ki so izšli iz tiskarne Tiskovnega društva v Kranju.

Pred prvo svetovno vojno je tiskarna nadaljevala s tiskanjem nekdanjega Lampretovega tednika Gorenjca, tiskala je tudi štirinajstodnevnik »Napreje«, mesečnik »Priatelj narave« ter natisnila še celo vrsto nabožnih brošur in raznih tiskovin.

TISKARSKA UGANKA

Ko sem si tako zapisoval — leta izhajanja, sem opustil, kajti vse je bilo natisnjeno v času od l. 1911—1918 — periodiko in druge kranjske tiske, mi je prišla v roke drobna brošurica (32 strani, format 16 x 10,5 cm) s naslovom »Velesovo, božja pot na Kranjskem«. Knjižico je »zalozila Marija Štamcar v Adorgasu«. Pod imenom založnice je označeno: »Natisnila tiskarna v Kranju 256-00«.

Katera tiskarna v Kranju bi to utegnila biti? Zaradi starišnje slovenščine in že zarumenelga papirja bi mogli ta tisk pripisati še Ignaciju Rešu v letu 1888—1900; tiskati pa bi jo utegnil tudi Ivan Primož Lampret. — Tiskarna »Tiskovnega društva« ne pride pri ugibanju v poštev, kljub nabožni vsebini brošure. Ta tiskarna je namreč vse

A vrnimo se k naštevanju tiskov, ki so izšli iz tiskarne »Tiskovnega društva« v letih med obema vojnama.

»Gorenjec« je bil spet oživiljen, prav tako tudi »Priatelj narave«. Na novo pa je tiskarna »Tiskovnega društva« začela s tiskanjem številnih glasil orlovske telovadne organizacije; »Orlič«, »Mladost«, »Orlovski voditelj« in »Vigred«. — Vsi ti listi in lističi so se tiskali v Kranju le nekaj let, ker je njih nadaljnje tiskanje prevzela pozneje ljubljanska »Jugoslovska tiskarna«.

Tiskarna »Tiskovnega društva« v Kranju je tiskala še naslednje liste in revije: izseljensko glasilo »Naš zvonec«, »Zamorni otrok« (znan kot »zamorček«), »Kranjski zvonec«, »Novine Slovenske Krajine« (glasilo Prekmurcev), Kroparsko - Kamnogoriški »Zadruhar«, »Ljudski oder«, »Pevec« ter nekaj časa tudi glasilo slovenskih avtonomistov, poznejših republikancev »Slovenija«.

RAZBITI STROJI

S prihodom nemškega okupatorja so se pričeli za tiskarno »Tiskovnega društva« trpki časi. Prisiljeni so bili tiskati okupatorjev politično propagandni list »Karavanken Bote« (slov.: Karavanski sel). Izhajalo je to trobilno v nemščini in slovenščini, pomešano.

Pozneje, proti koncu vojne, so nemški okupatorji del stare železne tiskarniške opreme razbili in preplejali na Jeseni-

Bohinjska kmečka ohcet

V Bohinju je bila v nedeljo tradicionalna turistična folklorna prireditev kmečka ohcet, ki je bila letos že šestnajstič po vrsti. Podobno kot lani so imeli organizatorji tudi letos srečo z vremenom, saj se je po nekaj deževnih in hladnih dneh povsem zvedrilo. Kot običajno se je prireditev začela že v soboto zvečer na prostoru Pod sklaco, kjer so pokazali stare fantovske običaje ob vasovanju. Na istem mestu se je tudi začela in končala nedeljska ohcet.

Najprej so ženin in svatje prišli po nevesto, ki pa je ni tako lahko dobili. Potrebno je bilo precej pregovarjanja pa tudi prebrisanosti, da so spoznali prevaro in rešili uganke. Ko je oče naposled popustil, so nevesto skupaj z balo odpeljali.

Pisan spreved je krenil ob jezeru in okrog Vrtovina ter se nazaj grede ustavil ob Janezovi cerkvi. Tam sta si Francelj in Lenka obljubila zakonsko zvestobo. Pred ženinim domom, kamor so se

odpeljali iz cerkve, so domači fantje mladoporočencema in svatom s šrangom zaprli pot. Naprej so jih spustili šele, ko so dobili odkupnino. Na ženinovem domu se je potem nadaljevala gostija. Godci so zaigrali nekaj poskočnih viž, pesalci pa pokazali stare domače plesse.

Prireditev je bila še posebno privlačna za tuje turiste, ki so vneto slikali in filmali. Med domačimi pa je zanjo že manj zanimanja kot nekdanj. Bržkone gre to tudi na račun ljubljanske kmečke ohceti, ki pomeni precej večjo pašo za oči.

sl

Stanovanjsko podjetje Šk. Loka

RAZPISUJE

zbiranje ponudb za prodajo 8 vrstnih hiš, zgrajenih do III. gr. faze (grobo do strehe) v naselju PODLUBNIK Škofja Loka.

Izklicna cena vključno z zemljo in komunalno opremo zemljišča je 143.930 do 147.490 din, objekti pa bodo zgrajeni do 20. decembra 1970.

Podrobni razpisni pogoji so interesentom na razpolago na oglasni deski Stanovanjskega podjetja Šk. Loka Mestni trg 38/III, kjer je naveden rok za vlaganje ponudb in višina kavicije.

SENTA,
SKLADIŠČE
KRANJ,
Tavčarjeva 31,
tel. 22-053

Odkupuje vse žitarice — zamenjava žitarice za vse vrste moke, Prodaja najkvalitetnejšo moko, krmilno moko, koruzo, pšenico, oves, ječmen, pšenični in koruzni zdrob. Cene so konkurenčne — skladišče je odprto od 5. do 19. ure in ob sobotah

Komunalni servis Kranj razpisuje prosto delovno mesto

vodja gradenj

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- višja strokovna izobrazba (I. stopnja gradbene fakultete) s 3-letno prakso v gradbeni operativi ali
- srednja strokovna izobrazba (gradbena srednja šola) s 6-letno prakso v gradbeni operativi.

Nastop dela je možen takoj. Ponudbe s kratkim življenjepisom ter dokazilih o izpolnjevanju gornjih pogojev je treba poslati na gornji naslov.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Gorenjec

Ena od glav Gorenjca

soje tiske dosledno opremljala s svojim celotnim naslovom.

Zanimivo bi bilo dognati tiskarno tega unikata med Kranjskimi tiskami. Morda bi celo sorodniki ali potomci Marije Štamcar iz Velesovega kaj vedeli povedati; morda je pri njih celo račun za to delo ohranjen.

Mimogrede: radi bi verjeli, da prihaja ime Velesovega od slovenskega Velesa, boga pastirjev in rejcev živine. Seveda bodo realisti raje pritegnili razlagi, da je prvotna oblika imena te vasi bila Veliko selo ali skrajšano »Velo selo«. Stari pisci niso pisali Velesovo, pač pa dosledno le »Velesalo«.

ce, kjer so nekdanji tiskarski in knjigoveški stroji dočakali svoj konec kot staro železo — pretopili so jih ...

Kar se je zdelo okupatorju še uporabnega, predvsem novo žerjavno gradivo, je bilo prepeljano v tiskarno »Savo«.

Tak je bil konec tiskarne »Tiskovnega društva« v Kranju. Konec dobre tiskarne, saj je v bistvu nadaljevala — sicer ne plitčno, pač pa le strokovno — tradicijo Lampretove tiskarne.

In tako je le prišel čas, da nadaljujemo pripoved o tiskarni »Sava«, ki smo jo pričeli pravzaprav že pred tedni, a nam jo je snov, ki se je medtem nabrala, prekinila.

(Nadaljevanje sledi)

Črtomir Zorec

Za najnovejša dela, ki jih kipar-samouk Peter Jovanovič te dni razstavlja v galeriji Prešernovega muzeja v Kranju, vlada veliko zanimanje. Pod večino plastik se že blešči napis »rodano«. — Foto: F. Perdan

4. nadaljevanje

Vreča je bila polna najrazličnejših dokumentov. Trije možje, ki jih je množica dokumentov osupnila, so jih kar na slepo srečo mašili v vrečo. Ponchardier je s svojim znojem močil francoski časopis in staro nemško revijo, ki si ju je zatlačil za srajco, ne da bi bil vedel, kaj pravzaprav počenja, na dnu vreče pa je bilo nekaj dragocenih dokumentov, ki so se nanašali na Atlantski zid.* Ponchardier tega ni vedel. Ni vedel, da tako na svoj način dokončuje delo, ki ga je pred dvema letoma začel stari lisjak Duchez.

Duchezu bi odklonila katerakoli vohunska šola; bil je človek tiste vrste, ki bi ga noben, še tako lahkomišeln človek ne bil sprejel v obveščevalno službo. Po poklicu je bil soboslikar, imel je ženo in otroke, bil je blebetav in lahkomišeln. Bil je fant od fare in eden izmed najpogumnejših v Caenu, toda... Ljudi v gostilni je vsak dan zabaval z najnovejšimi štorijami o boju, ki se je bil med Renéjem Duchezom in Adolfom Hitlerjem. Navadno je Hitler potegnil krajši konec, četudi je imel na voljo vse drugačna sredstva kakor soboslikar iz Caena. Ob kozarčku vina je imel Duchez vedno vse polno poslušalcev; smehljali so se mu in ga trepljali po ramenah. Stari, dobri Duchez! Govorili so, da bi gotovo že dolgo sedel v celici na Rue de Jacobins, kjer je bil štab gestapa, ko bi bil resnično član odporiškega gibanja.

Večina članov odporiške skupine Centurie, ki ji je Duchez v resnici pripadal, je bila prepričana, da na to ne bo treba dolgo čakati. Soboslikar jim je nenehoma povzročal skrbi. Vedno znova so ga svarili in prosili, naj molči. Duchez pa jim je zatrjeval, naj si tega nikar ne ženejo k srcu. Njegov najljubši rek je bil: »Vedno in povsod bodi hladnokrvni!« Bil je prava pokora. Bržkone sta bili le dve

Nemec očitno ni razumel, kaj je bil rekel, zato je stopil Duchez k stražarici in napravil nekaj velikih gibov, kot da bi pleskal zid. Učinek, ki ga je napravil na Nemca, je bil več kot nepričakovan. Podoficir je z udarcem v tilnik zbil Ducheza na tla, stražar pa mu je v zadnjo plat primazal nekaj brc; nato sta ga odvedla v sobo za dežurne. Tamkaj ga je neki oficir strogo vprašal, če ve, koliko ga utegne stati šala na Führerjev rovaš. Prepričani Duchez ni vedel, kaj naj mu odgovori, in je začel kljub hladnokrvnosti izgubljati tla pod nogami. Ko pa mu je začel oficir govoriti o smrtni kazni, ki je za take primere predvidena, se je mahoma spomnil, da je bil tudi njegov zakleti sovražnik Adolf Hitler soboslikar in da je stražar njegovo oponašanje pleskanja napačno razumel. Začel je pojasnjevati, Nemci so se mu začeli dobrodušno smejati. Duchez se je oddahnil. Odvedli so ga k mlademu poročniku, ki je skrbel za vzdrževanje zgradbe.

Ko so Duchezu vprašali, za kakšno ceno bi bil pripravljen oblepiti s tapetami dve sobi, je povedal tako nizko ceno, da je bil prepričan, da mu bodo delo zaupali. Poročnik ga je ves žareč odvedel v pisarno bauleiterja Schneddererja.

Zastavnik Schnedderer, ki je imel po obrazu vse polno brazgotin, je imel glede tapet poseben okus. Zelen si je tapete z modrimi jezdec na beli podlagi ali pa s srebrne topove na temnomodrem ozadju. Duchez je dejal, da njegova izbira priča o dobrem okusu, prisegel je, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bi mu ustregel in rekel, da mu bo naslednjega dne prinesel pokazati nekaj primerkov. Schnedderer je na to pristal. Duchez je vse popoldne pregledoval svojo zalogo tapet, zvečer pa je prijateljem v Café de Tourists pripovedoval, kako se mu je posrečilo, da je med vojake vtihotapil drugega soboslikarja.

DUOBOJ VOHUNOV

Gilles Perault

skupini ljudi, ki sta zaradi Ducheza mirno spali: voditelj odporiške skupine, posebno Leonard Gille, caenski advokat, ker so vedeli, kako je možakar prebrisan, in gestapovski vohljači, ker so bili prepričani, da je Duchez preveč neumen, da bi bil lahko nevaren.

7. maja 1942 je Duchez pred občinskim slopjem prebral uradno obvestilo. Sporočalo je, da potrebuje organizacija Todt — ki je že začela graditi Atlantski zid — soboslikarje, ki naj bi uredili njihove prostore, in jih vabilo, naj predložijo svoje ponudbe do petih popoldne 6. maja. Duchez je rok torej zamudil, vendar se ni hotel odpovedati priložnosti, da bi ne prodir v brigog organizacije Todt. To je bilo eno izmed tistih junaštev, iz katerih je nastala legenda o njem. Njegovi prijatelji so se zgrozili in ga od te namere odvrčali, češ da je poglavitna naloga obveščevalnega agenta v tem, da ostane v ozadju. Duchez jim je na svoj dobrodušen način zavezal jezik z rekom: »Vedno in povsod bodi hladnokrvni!« In ne samo to, rekel jim je, da morajo zaupati božji previdnosti; lahko se mu ponudi kakšna nepričakovana priložnost, da bi mogel Nemcem prizadejati škodo.

Duchez se je s svojim starim tovornim avtomobilom znamke peugeot odpeljal na poveljstvo organizacije Todt v Caenu. Poveljstvo je bilo na Rue de la Geôle. Z ime bi zdravilo v plahem srcu črne slutnje. Okoli stavbe je bila bodeča žica, pred vhodom pa je stal stražar. Od Ducheza je zahteval prepustnico. Soboslikar je raztegnil obraz v nasmešek prostodušnega beščka, kar je ljudi navadno razorožilo in jim dajalo varljiv občutek umske večvrednosti. Duchez mu je poskušal pojasniti, toda stražar se ni dal zmešati in ga je odpeljal na ulico. Zdejci pa je prišel iz sobe za dežurne nižji oficir, ker ga je zdramil trušč, ki je prihajal od zunaj.

»Za ponudbo gre!« je kriknil Duchez. »Za radi soboslikarskih del prihajam!«

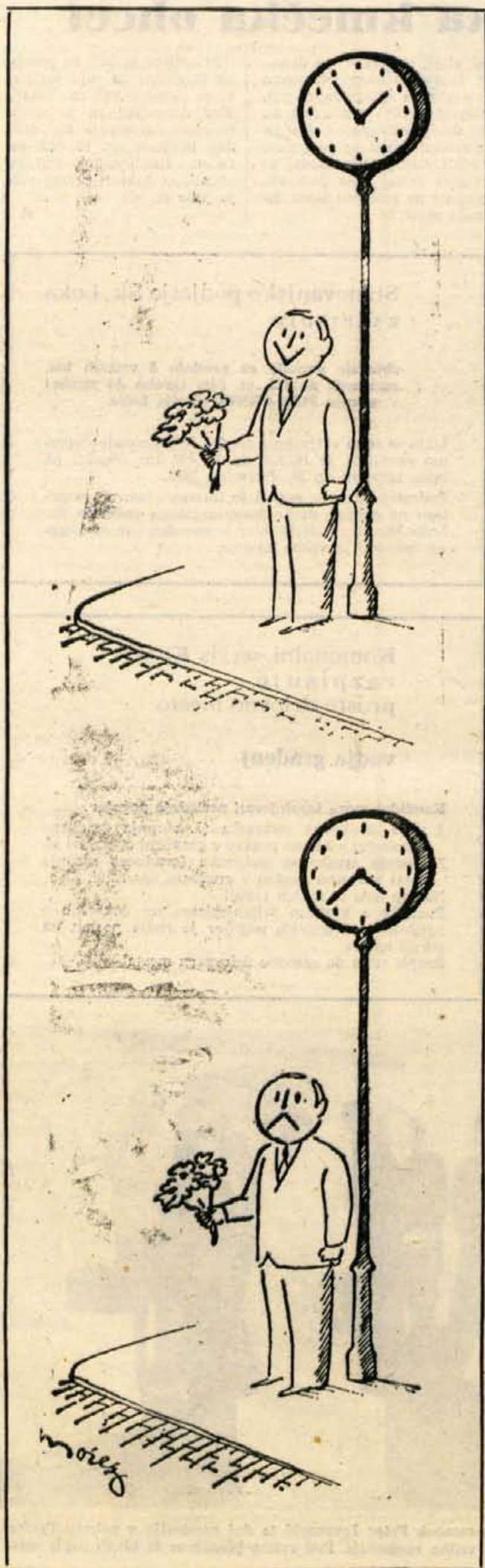
Naslednjega jutra, nekaj minut pred deseto uro, je že drugič vstopil v pisarno bauleiterja Schneddererja. Pod pazduho je stiskal nekaj zavrtkov zidnih tapet.

3. ZEMLJEVID IN ADUT

Ponchardier je menil, da je stvar dosegla višek, ko ga je Pepe v temi zamenjal za Nemca in začel nanj streljati. V hipu je pozabil na bolečine, se vrgel na tla in začel ves besen bruhati kletvice. Streljanje je ponchalo. Nemci so še vedno pritiskali, vendar pa se niso hoteli preveč približati in izpostavljati kroglam. Sem in tja so sprožili kakšen strel, da bi dali divjačini vedeti, da jo imajo še vedno na muhi.

Vsi Ponchardierovi možje so se prebili do motornih koles, ki jih je bil varoval eden izmed tukajšnjih članov odporiškega gibanja. Zdej je na tleh umiral. V roki je držal žepno svetilko. Kdo ve, ali ga je na slepo zadela kakšna krogla ali pa so ga ustrelili, ko je prižgal svetilko, da bi videl, kaj se dogaja? Skupaj z vrečo so ga položili v eno izmed prikolic. Pineautja so skrbno položili v drugo. Ponchardiera pa v tretjo prikolico. Ponchardier se je takoj onesvestil. Tisti, ki so bili zdravi, so poskakali na motorje in jih že skoraj vžgali, ko jim je Pepe z ledeno hladnokrvnostjo ukazal, da morajo motorje potiskati z rokami. Enega izmed mož je poslal naprej. Drugi so mu sledili peš; od boja so bili vsi izčrpani, gladali pa jih je tudi strah, ali se jim bo posrečilo pobegniti. Prehodili so že kake pol kilometra dolgo pot, ko se je vrnil izvidnik. Pred njimi na cesti so bili Nemci — dve oklepni vozili in vojaki z avtomatskim orožjem.

* Varnostno področje, ki so ga Nemci gradili v Franciji, da bi tako preprečili morebitno invazijo zavezniških sil.

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)
IV. DEL

116

»Vem, prišlo mi je na ušesa, kaj natolečujejo ljudje. Sovražijo me, ker sem si nadel svoje staro in pravo ime in ker se v meni pretaka beneška kri. Toda, ali sem kriv jaz, da so moj rodovnik izbežali Italijani in mi vrnili pravi priimek,« krili ravnatelj z rokami, kakor da je proti temu brez moči. »V bistvu sem še vedno Slovenec,« pravi in za trenutek premolčne, kakor da se mu je beseda zataknila od strahu, ki zamigota na njegovem obrazu, kakor da je rekel preveč. »No, da,« umili takoj svoje slovenstvo. »Nisem čisto kriven. Moji predniki so bili še pred nekaj sto leti Italijani. Ljudje me imajo zato lahko za Italijana, Njihova stvar! Toda nihče mi ne more očitati, da sem postal čez noč sovražnik Slovencev. Ne, nasprotno! Ko bi bil, bi dal ostavko na ravnateljsko mesto v slovenski gimnaziji. Je tako ali ne?« skuša pogledati profesorja Andreja, a pred profesorjevim posmehljivo zaničevalnim nasmeškom zopet povsaj pogled. »Kaj pravite?« bi vseeno rad slišal pridrillni odgovor.

Profesor Andrej pa molči.
»Potem mislite kakor ljudje, ki me klevečajo? Toda lahko mi verjamete, dajem vam častno besedo, da vašega odpusta nisem kriv jaz.«

»Častno besedo?« vzdihne profesor.
»In ne samo častne besede, tudi spoštljiv in pameten nasvet! Slovenski publicisti ste, pesnik! Na tej strani nimate prave bodočnosti in bi ne dosegli več kakor lokalni pomen. Pomislite na

monsignora Ivana Trinka — Zamejskega! Ostal je pesnik beneških Slovencev in nič več! Nekakšen narodni buditelj, vi pa veste, da buditeljstvo ni popolna umetnost, čista poezija, za kakršno ste rojeni vi. Na oni strani meje je zato vaša prihodnost! Prijatelje imate tam. Tu bi zakrneli. Lahko bi šii tja in že s svojim prihodom zablesteli z avreolo narodnega mučenika. Tudi vaš prijatelj inženir Klaveda je tako zablestel in v Ljubljani so se mu odprla vsa vrata v vrh slovenske družbe. Tudi vi bi lahko dosegli, kar doslej niste mogli. Kaj pravite? Morda nimam prav? Taie suspens bi morali vzeti kot posebno srečo in ne kot nesrečo, ki vas je doletela. Prepričan sem, da boste na oni strani prišli takoj v vrh slovenskega pesništva.«

»Pustite besede in nasvete, gospod ravnatelj,« se profesorju Andreju ne da več poslušati ravnateljeve hinavščine.

»Torej se boste na suspens pritožili?«
»Pritožil?« se profesor posmehne, ravnatelj pa presliši posmehljivi profesorjev prizvok.

»Ce se boste, morate pritožbo vložiti takoj, da jo bodo prejeli še pred prazniki. Toda bojim se, da boste izgubljali samo čas. Tako so mi namignili v Gorici. Mislim, da bi ravnali pametneje, ko bi upoštevali moj nasvet. Sli bi tja, kjer se vam odpira prihodnost. V Kristusovih letih ste šele...«

»In po vaše sem torej zrel, da bi lahko začel svoj križev pot.«

»Križev pot? Kakšen križev pot? Mislim sem, onstran meje bi... ja, onstran meje...«

»Že dobro, dobro! Kaj bi še špiciili oves! Tako pravijo naši ljudje, ki vidijo skozi grmovje, kaj se skriva na drugem bregu. Nasvetov ne potrebujem. Ne bom se ravnal po njih, pa tudi poklekal ne bom pred vas ne pred oblastnike. Moje koleno se pred nasiljem in krivico ne upogne rado. Nismo vsi ljudje iz mehkega testa in v vseh se ne preliva tako žlahtna kri kakor beneška...«

»Gospod profesor, ne žalite,« vzkipi v trenutku ravnatelj.

»Ne mislim vas žaliti, samo zavidam vam, ker ste tako hitro začutili v sebi kri vaših prapradednikov... Moje ime bi zvenelo precej bebasto, ko bi ga spremenil v italijansko. Vidite, budalo bi pa ne bil rad. Italijanom bi budalo sicer ne povedalo ničesar. Naši ljudje pa bi me po pravici imenovali tako,« se profesor Andrej poigra s svojim priimkom. »Dajte sem tisto reč in posloviva se, da se vam ne bo treba še enkrat mučiti z menoj. Ze tako vam pri duši ni prijetno kakor sodniku, ki bi bil sodnik in rabelj hkrati.«

»Kam cikate, gospod profesor?«
»Nikamor, razen če se čutite sami prizadeti.«

»Jaz? Prizadet? Vse do svoje mere, prosim! Hotel sem vam dobro, vi pa mi podtikate, kakor da sem jaz kriv, če se ne morete prilagoditi razmeram.«

Tako odhaja profesor Andrej, ne da bi segel ravnatelju v roko. Njegovi kolega ga rote, naj vložijo pritožbo. Podprli ga bodo, mu zagotavljajo. Toda profesor Andrej se pred italijanskimi oblastmi ne namerava pomiževati. Sel bo. Sel v Trst. Ne bo se umaknil čez mejo. Stal bo tu na braniku slovenstva, kakor že desetletja stoji v Benečiji pesnik Ivan Trinka-Zamejski.

O tem pesniku beneških Slovencev govori dijakom v svoji zadnji uri na idrijski gimnaziji.

»Po velikonočnih počitnicah boste dobili drugega profesorja slovenščine,« pravi v tretjem razredu, čigar razrednik je. »Ne prepuščajte se ogorčenju,« jih miri, ker se trinajstletnih in štirinajstletnih pobičev loteva ogorčenje zaradi nasilja, ki je doletelo priljubljenega profesorja. »Zakaj bi si delali težave in si zaradi mene priložili še kak ukor? Prvega sem vam moral dati sam. Dati na ravnateljev pritisk! Zdaj mi je žal, ker sem se uklonil, saj ste ga dobili zaradi mene. Odpustite mi! Ze tako sem vam z ukorom znižal red iz vedenja. Zato naj vam ga zaradi mene ne znižajo z večjim ukorom še drugi. Ukor naj vam ne rodi novega ukora in za ukori morda celo izključitev. Zato nobenega ogorčenja zaradi mene! Nič huđega me ne čaka, četudi ne bom več poučeval. V Trst grem.«

Od lanu do platna (7 — konec)

»Le tisto dekle kaj velja, ki z domačega platna gvant ima«

Zal o tkanju platna ne vem ničesar napisati. Niti statev nisem nikoli videla. Iz naše vasi, iz Vinharjev, so nosili tkat zelo daleč, v Lavrovec nad Smrečjem pri Vrhniki. To je bilo tri dni hoda s polno vrečo klobčičev na hrbtu. Bil pa je tam zelo dober tkalec, Gavgarjev Janez so mu pravili. Ko je bilo platno gotovo, ga je sam prinesel na dom.

Naši predniki so seveda tkali doma. Vsaka večja kmetija je imela svoje statve in tudi do 7 kolovratov. Ko so se pojavile tovarne, se je sčasoma vse to uničilo. Le kak kolovrat je še ostal.

LANENI SUKANEC

Za sukanec smo, kot sem že omenila, izbirali najfinejše

predivo. Tudi predica je morala biti izurjena, da je spredla zelo tanko nit in jo pravilno posukala. Tako prejo smo najprej oprali, tako kot drugo prejo. Moja pokojna mati jo je nazadnje še pokuhala s pralnim praškom. Suho in v male klopčiče navito prejo je položila v vodo in mokro posukala, da je bila nit gladka, nato pa takoj namotala štreno in jo posušila kar na motovilu. Tak sukanec je bil

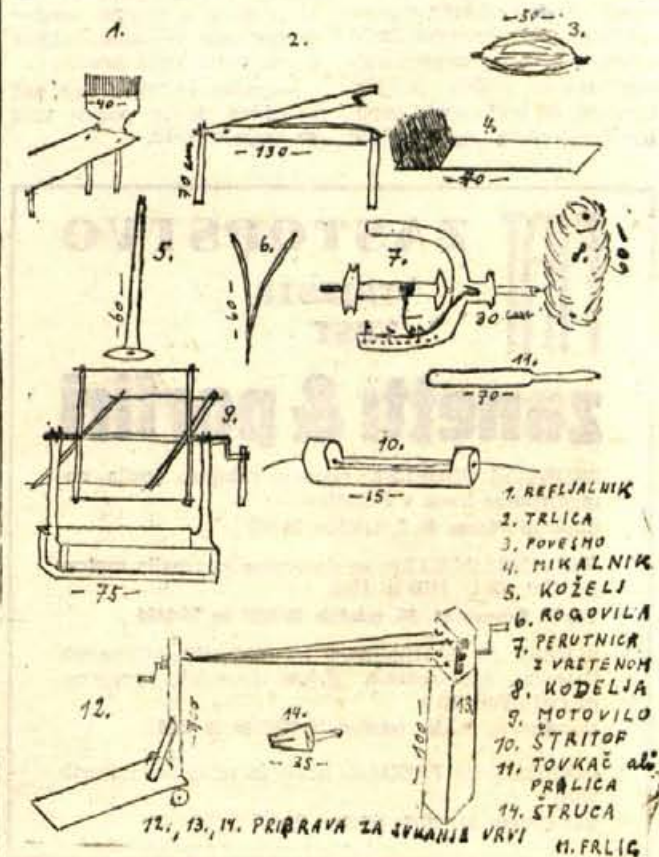
»Da, bo opis popolnejši, vam pošiljam še nekaj risb raznih orodij. Zal sem bolj slaba risarka, vendar upam, da je vse razumljivo narisano. Motovilo je le na pol čaprto. Pri perutnici z vretenom se vidi, kje teče nit, enako pri štrifofu. Spodaj sem po spominu narisala tudi pripravo za sukanje vrvi. Pripomnim naj, da smo pri nas za vrvi spredli posebej debele in močne niti, ponavadi iz ozimcevega prediva (ozimni lan), ki je bilo za platno pregrubo. In še to: najslabšo prejo smo porabili na njivi za zaščito koruzne setve pred vranami.«

(Iz zadnjega pisma Marije Frlic)

ne, vsaj za poletno nošo ne! Tako. Naj bo dovolj. Če kaj manjka, me — prosim — opomnite in bom popravila.

Opisala nisem, da smo doma delali tudi vrvi; pa drugič, če bo treba in če boste objavili.

Marija Frlic

Gorenjski
kraji
in ljudje

RESNICA O RAKU

Odkrivanje, ugotavljanje in zdravljenje raka

Prizadevanja raziskovalcev, kot smo omenili, niso omejena samo na ugotavljanje povzročiteljev raka, temveč tudi na iskanje novih in učinkovitih načinov za odkrivanje raka, in ugotavljanje raka ter za njegovo učinkovito zdravljenje.

Medicinska znanost je v zadnjih 20 letih obogatela za celo vrsto načinov pri ugotavljanju raka. Eden izmed najuspešnejših pri odkrivanju raka je brez dvoma citologija. To je metoda, ki s pregledom posameznih celic pod drobnogledom ugotavlja predrakave spremembe in raka. Najbolj znani so uspehi te metode pri odkrivanju raka na vratu maternice pri ženskah. S pregledom celic, ki so v izcedku nožnice, je mogoče ugotoviti raka v prav zgodnjem razvoju, tako da je število žensk z napredovalnim rakom vedno manjše. Upajmo, da bodo enaki uspehi doseženi z uporabo te

metode tudi pri pljučnem in želodčnem raku.

Napori raziskovalcev so k že preizkušenim načinom kirurškega in obsevalnega zdravljenja dodali še nove načine zdravljenja z žarki ter nova zdravila, ki uničujejo rakave celice. S kombinacijo teh treh načinov so uspehi zdravljenja danes veliko boljši v primeri s tistimi, ki so jih dosegli v začetku tega stoletja.

ZNAMENJA RAKA NA POSAMEZNIH ORGANIH

Kožni rak

Kožnega raka je zelo veliko. Na srečo pa ga skoraj v vseh primerih lahko ozdravimo z operacijo ali z obsevanjem, seveda če bolnik ne čaka, da se iz začetne majhne ranice ali bulice razširi po veliki površini kože. Najpogostejše se razvije na obrazu, predvsem v očesnih in ustnih kotih ter v nosni gubi in pa na hrbtišču rok — se pravi na mestih, ki so izpostavljena soncu in drugim zunanjim dražljajem. Na teh mestih so predvsem pri starejših ljudeh pogostne tudi nenevarne, hrapave rjavkaste zadebeline kožne povrhnjice, iz katerih pa se lahko razvije rak. Ali gre za nenevarno starostno spremembo ali pa za raka na koži, lahko spozna le zdravnik, ki bo odščipnil ali odrezal košček spremenjene kože in ga pregledal pod drobnogledom.

Rak na koži ne povzroča bolečin ali drugih težav, če ni ravno na mestih, kjer se večkrat udarimo. Znamenja, ki jih kaže rak na koži, so:

— ranica, ki se dolgo ne zaceli. Takšna rana se pokrije sicer s krasto, vendar je pod njo še vedno odprta in na dotik rada krvavi;

— začne se lahko tudi kot zatrdlina, ki se počasi veča in razjeda kožo.

Dr. J. Prešern:

Kronika PD Radovljica 1895-1970

Ponatis z dovoljenjem Uredniškega odbora Planinskega vestnika. Prispevek je bil objavljen leta 1955 v PV.

— 5 —

1918—1945

»Junaški« prejšnji dobi je sledila doba velike stagnacije. Ta ni bila povzročena samo po posledicah strašne vojne, ko se je zadnji odbor razpršil širom sveta, ko je blagajna z blaginikom neznano kam izginila, ko so se arhivalije porazgubile, temveč tudi po razmerah, ki so zavladale v domovini. Delavcev z velikimi izkušnjami v planinstvu je bilo malo. Tako tja do leta 1924 o delovanju društva ni nobenih poročil. Utemeljeno je zato na zboru delegatov 26. V. 1923 načelnik dr. Tomišek glede Radovljiške podružnice izrekel obžalovanje da je v zadnjih letih postala neaktivna in zahteval pojasnil. Pa niti teh ni dobil, vsaj kakih sledov o tem ni najti.

Povsem neaktivna pa le ni bila. Tedanji odbori, katerim so do 1926 načelovali dr. Mirko Triller, Jakob Spicar in Alojzij Langus, so že storili nekaj, če ne drugega, pa so vsaj spravili v nekakšen red tisti dve postojanki, ki sta vojno prebili. O koči nad Babjim zobom je bilo že govora. Vilfanova pa je kazala žalostno lice. Sicer je Vladimir Šešek, ki ga je potem vojna pobrala, dne 2. VIII. 1914 kočo zaprl in ključ oddal, a že 18. VIII. 1914 je isti v spominski knjigi zabeležil: Koča podobna svinjaku, priča o majhni snažnosti posestnikov. Dr. Zemljčič je 13. VI. 1918 našel kočo odprto, Leo Patik pa zapuščeno in umazano. Gotovo pa je, da so odbori spravili kočo v red, ker je razvidno iz naraščajočega obiska že 1919. Pri izbiri oskrbnikov in oskrbnic pa niso imeli sreče. Koča ni bila na dobrem glasu. Tudi to je gotovo, da so zbirali denarna sredstva in uveljavljali vsakoletne planinske plesse, ki so ves čas do II. vojne ohranili svojo veliko popularnost.

Leta 1920 se v društvenih analizah zopet pojavi Roblekovo ime. To pot tako, da nima primere v zgodovini našega planinstva. Nič ne pretiravam, da je ta mož s svojo tragično smrtjo započel življenje velikega planinca-idealista, ko je hotel še po smrti poskrbeti za svoje dete — Radovljiško podružnico. Ugotavljam samo po zapuščinskem spisu okr. sodništvu v Radovljici, opr. št. A 215/20, in zemljiško knjižnih listinah, naslednje:

Roblek je tiste noči prenočeval v Narodnem domu v Trstu, ko so ga požgali fašisti. Pri skoku iz gorečega postopja se je smrtno poškodoval. Iz smrtovnice je razvidno, da je dosegel starost 52 let in umrl 14. VII. 1920. Notar Pegan je predložil sodniški dve oporoki, ki se glasita:

Podpisani Hugon Roblek določujem svojo poslednjo voljo po resnem poudarku kakor sledi:

Univerzalnim dedičem mojega premoženja imenujem Slov. planinsko društvo v Ljubljani. Dosmrtni užitek cele moje zapuščine pa pripade moji soprogi Pavli Roblek. Posebej pa ji še dames volim sledeče premoženje, katero dobi brez omejitev v last po moji smrti. Mojo hišo z gospodarskim poslopljem v Radovljici št. 2. Sedaj kupljeni hotel Pri Jovcu na Bledu. To potrjujem lastnoročno.

V Ljubljani, 16. I. 1918.

Hugon Roblek, I. r.

To oporoko pa je nadomestil z drugo:

Volilo.

Od vsega kar imam, ima žena užitek do smrti, potlej pa pride vse Slov. pla-

ninskemu društvu radovljiška podružnica. Pridržujem si natančnejša določila sporočiti pozneje kedaj če pridem do tega, ako ne velja, tako kakor zapisano.

Na Bledu, 29. II. 1920.

Hugon Roblek, I. r.

SPD v Ljubljani ni podala dedne prijave, pač pa se je imenom podružnice prijavil dne 3. VIII. 1920 njen načelnik Jakob Spicar. Sodniša je dedno prijavo sprejela in spis odstopila notarju Peganu, da izvede zapuščinsko razpravo. Ker Roblek zakonskih potomcev ni imel, je zahteval njegov oče Aleksij Roblek ruzni delež. Temu so sledile številne prijave upnikov. Zapuščinska aktiva so obstajala iz zemljišč vl. št. 430 d. o. Radovljica, 533 d. o. Zeloče (hotel Lovce), 363 d. o. Studor, iz opreme sezonske lokarne na Bledu in premičnin. Po sodnih cenilih so bila ugotovljena aktiva v znesku 250807 K 61 v, pasiva pa so znašala 300954 K 85 v. Zapuščina je bila torej pasivna za 50087 K 24 v.

Podružnica seveda ni imela denarja, da bi plačala dolgove in nato čakala smrti vdove. Izhod iz zagate tvori zapuščinski dogovor med podružnico in vdovo z dne 8. III. 1921, ki se v odločilni točki glasi:

Ker je zapuščina še vedno pasivna, osobito tudi zaradi tega, ker priznava dedič VDOVI LASTNINSKE PRAVICE VSEH onih premičnin, katere je v toku razprave kot svoje označila v skupni vrednosti 7535 K, bi dedič moral prijaviti konkurs. Da se konkurs prepreči, izjavlja dr. Tomišek kot zastopnik zapustnikove vdove v varstvo dobrega imena zapustnikovega, da je pripravljen prevzeti za svojo hčerko, tj. zapustnikovo vdovo Pavlo Roblek, roj. Tomišek vso zapuščino z bremenom in koristjo. Z ozirom na to izjavo odstopa radovljiška podružnica SPD po zastopniku dr. Trillerju vse svoje dedne pravice do te zapuščine zap. vdovi g. Pavli Roblekovi proti temu... da (vdova) odstopi Radovljiški podružnici SPD v neomejeno last in povsem bremen prosto od zemljišča vl. št. 430 d. o. Radovljica parcelo št. 117, tj. hišo št. 2 v Radovljici z gospodarskim poslopljem in dvoriščem ter zemlj. parc. št. 116/1 in 116/2 brez vsakega odplačila za odstopljene pravice.

Tako je podružnica postala neomejena lastnica hiše tik kotlovora. Ni je dolgo obdržala. Že čez teden dni je bila sklenjena med njo po načelniku Spicarju in blaginiku Pinnatu in Sokolom v Radovljici, dne 15. III. 1921 kupna pogodba, s katero je podružnica prodala podedovano imetje za 38.570 K 50 v, kolikor je bilo v zapuščinskem postopku ocenjeno. Kupec je takoj v gotovini plačal 8570 k 50 v, ostanek 30.000 K pa je bil noviran v brezobrestno posojilo Sokolu. Poleg tega se je v čl. IV. pogodbe Sokol zavezal.

»odstopiti prodajalki v Sokolskem domu, ki se bo še letos gradil, potreben lokal za shrambo njene imovine, za odborove seje in druge podružnične prireditve, tako da bo imela z dograditvijo Sokolskega doma tudi Radovljiška podružnica v njem za vedno svojim potrebam odgovarjajoče zavetišče.«

Sokol je hitro, hitro nepremičnino prodal naprej s kupno pogodbo 23. VIII. 1921, za 68.000 K, torej s 3000 K dobička (je-li bila cenitev v zap. postopku realna?) Za Sokola jo je podpisal dr. Triller. — Tako je podružnica postala iz hišne lastnice prevzitarica v tuji, še nedograjeni hiši. Njene pravice zemljiškoknjižno niso bile zavarovane, v pogodbi sami pa tako nedoločno formulirane, da je moralo to z leti, ko so se odbori v obeh društvih menjavali, privedi do neizbežnih razprtij.

FIAT ZASTOPSTVO TRIESTE TRST

zanetti & porfiri

PRODAJNI ODDELEK: nova in rabljena vozila, namenjena za izvoz v Jugoslavijo
Capo di Piazza št. 2, telefon 36-262

SERVISNA SLUŽBA: za generalna popravila motorjev fiat 600 D, 1100 in 1300

Via F. Severo št. 30, telefon 76-4287 in 76-4886

SLUŽBA ZA ZAMENJAVO IN NABAVO originalnih fiatovih nadomestnih delov (prevlek, preprog, prtljažnikov itd.)

Via Severo št. 30, telefon 76-4287 in 76-4286

ODDELEK ZA PRODAJO novih in rabljenih fiatovih vozil

Via Locchi št. 26/3, telefon 93-787

Zgleden primer krajevne samouprave in oplemenitenja dinarja

Krajevna skupnost Voglje investitor trgovine

»Pravijo, da smo najbrž prva krajevna skupnost v kranjski občini oziroma na Gorenjskem, ki se je odločila za tako akcijo. Sicer pa to ni toliko pomembno. Pomembneje je, da bomo v Vogljah dobili novo trgovino in zbiralnice mleka, kar že lep čas pogrešamo,« nam je v soboto pred prostovoljno delovno akcijo povedal predsednik krajevne skupnosti Voglje Franc Rozman.

Krajevna skupnost Voglje je med najmlajšimi v kranjski občini. Ustanovljena je bila 17. decembra 1967. leta. Pred tem so bili namreč prebivalci Vogelj člani krajevne skupnosti Voklo. Potem pa so se odločili, da ustanovijo svojo skupnost.

Ze dobro leto po ustanovitvi so zabeležili nekaj lepих uspehov. S prostovoljnimi delom so v vasi uredili parke, izsušili močvirnato zemljišče sredi vasi ter utrdili poljske in gozdne poti. Za ta dela so potem lani po končani akciji leto krajevnih skupnosti v občini dobili četrto nagrado za dosežene uspehe.

»Do 1948. leta smo imeli v Vogljah svojo trgovino, potem pa je bila ukinjena. Sprva je niti nismo tako pogrešali. Odkar pa je trgovina v Voklem postala premajhna, smo si vse bolj želeli, da bi tudi v Vogljah dobili trgo-

vino. — Začelo se je lani na zboru volivcev. Takrat so prebivalci predlagali, da s prostovoljnimi delom zgradimo trgovino. Lastniki gozdov so bili takoj pripravljeno podariti ves les, velika večina pa se je takrat odločila, da bo sodelovala v akciji s prostovoljnimi delom.«

Na začetku so imeli kar precej težav. Treba je bilo urediti formalnosti okrog zemljišča. Lep čas pa je mnoge motilo, da bi bila krajevna skupnost investitor nove trgovine, ko vemo, da danes nove trgovske lokale gradijo ustrezna podjetja. Toda za novo trgovino v Vogljah ni na začetku nihče kazal posebnega zanimanja. 7-članski svet krajevne skupnosti s predsednikom Francem Rozmanom pa je vztrajal.

»Naročili smo potrebne načrte in naredili predračun. Pokazalo se je, da bo gradnja veljala okrog 15 milijonov starih dinarjev. Lani jeseni smo potem zabetonirali temelje. Kmetje so podarili za 600 do 700 tisoč starih dinarjev lesa, s sredstvi, ki jih je dobila krajevna skupnost, pa smo nakupili nekaj gradbenega materiala. Letos smo z gradnjo nadaljevali, hkrati pa nam je priskočila na pomoč veletrgovina Živila Kranj. Odobrili so nam 5 milijonov starih dinarjev, kme-

tijska zadruga Cerklje pa 2 milijona za ureditev zbiralnice za mleko,« sta pripovedovala predsednik krajevne skupnosti Franc Rozman in odbornik občinske skupščine Martin Dolinar.

V krajevni skupnosti Voglje je sedaj okrog 530 prebivalcev oziroma 118 hiš. Le redki so, ki se niso odzvali akciji s prostovoljnimi delom in ki še danes menijo, da bi bilo bolj prav, da bi podobno kot drugod tudi v Vog-

jone starih dinarjev prostovoljnih ur.

»Ko sem delal svojo hišo, lahko rečem, da nisem imel toliko skrbi kot jih imam sedaj. Se žena in otroci mi včasih pomagajo. Ta teden pa sem vzel dopust, da bomo opravili glavna dela. Saj veste kako je. Sedaj ko je tako rekoč najtežje delo za nami, ne smemo odnehati. Vsi v skupnosti smo sklenili, da bo letos trgovina odprta in pika. Zelimo si, da bi bila slovesna otvoritev 21. novembra, ko imamo krajevni praznik. Na ta dan 1941. leta je bil v Vogljah namreč ustanovljen prvi odbor OF. Če nam ne bo pomagajalo vreme in če ne bomo imeli težav z materialom oziroma če ne bo morebitnih podražitev, bomo letos res slovesno proslavili krajevni praznik,« pravi Franc Rozman, ki je že 25 let zaposlen v kranjskem Tekstilindusu.

Kot kaže bo nova klasična trgovina, ki jo bo opremila veletrgovina Živila Kranj, res odprta do krajevnega praznika. V soboto popoldne je 22 domačinov spravljalo ostrešje na 14 metrov dolgo in 10 metrov široko stavbo, v kateri bo imela po dograditvi svoj prostor tudi krajevna skupnost.

Ob tej priložnosti smo se pogovarjali z nekaterimi domačini, ki si že od začetka prizadevajo, da bi bila trgovina čimprej zgrajena.

Nace Štampihar je predsednik krajevne organizacije SZDL v Vogljah:

»To je največja akcija, kar smo jih do sedaj imeli v Vogljah. Prepričan sem, da jo bomo speljali.«

Stane Zirovnik iz Vogelj:

»Ze od začetka sodelujem pri gradnji. Zadovoljen sem, da so večja dela že končana. Prihodnji teden bomo še streho pokrili.«

Martin Dolinar, odbornik občinske skupščine iz Vogelj: »Kar precej potov je bilo, da smo lahko začeli. Prepričan sem, da bo konec novembra otvoritev.«

In ko sem poprašal, kateri so v vasi najprizadenejši pri gradnji, so mi povedali, da bi bil seznan predolg, da bi ga našli. Lahko pa omenite Vinka Sekneta, ki vodi tesarska dela, prvoborca Franca Mola, ki kljub letom ni še nikdar manjkal pri vseh večjih delih, pa Janez in Milan Globočnik, Jernej Oselj, Janko Zupanc in drugi. Pravzaprav ni hiše v vasi, ki

Nace Štampihar

ne bi pripomogla k izgradnji. Pravijo, da bodo prebivalci do otvoritve opravili za okrog 4 milijone starih dinarjev prostovoljnih delovnih ur.

Skratka, tako kot so prebivalci že mnogih krajevnih skupnosti v zadnjih letih dokazali, da se z dokaj skromnimi družbenimi sredstvi in s prostovoljnimi delom da veliko narediti, bodo sedaj tudi prebivalci Vogelj nekajkrat oplemenitili vloženi dinar. Pa ne le to. Prepričani smo, da jim bo izgradnja nove trgovine uspela. To pa bo hkrati tudi dokaz, da ni nujno, da objekte, ki jih danes gradijo le posamezna podjetja, ne bi zmogli zgraditi tudi prebivalci sami.

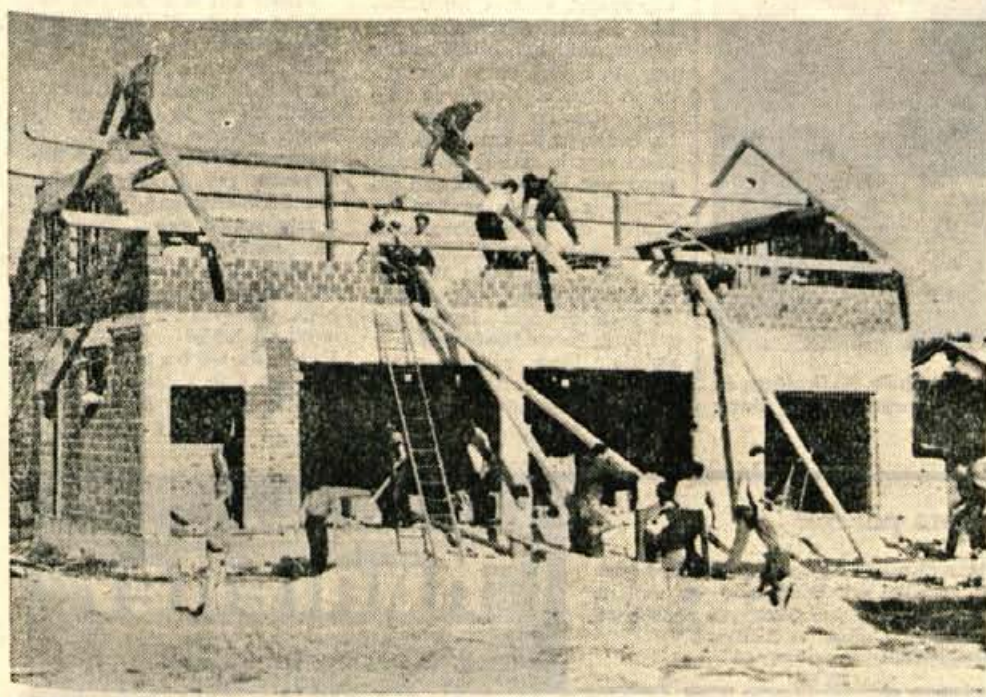
»Prihodnje leto, ko bomo imeli novo trgovino, se bomo odločili za novo akcijo. Uredili bomo javno razsvetljavo in utrdili vaške poti. Prepričan pa sem, da bomo čez čas uresničili tudi cilj, da bi v Vogljah dobili novo kopališče,« nam je nazadnje povedal predsednik krajevne skupnosti Franc Rozman.

A. Zalar

Martin Dolinar

ljah trgovino gradilo neko podjetje. Velika večina pa je od začetka gradnje do danes že opravila za okrog 3 mili-

V soboto popoldne je 22 prebivalcev Vogelj spravljalo ostrešje na stavbo, kjer bo trgovina s skladiščem in zbiralnica mleka. — Foto: A. Z.

Stane Zirovnik

»Biti vrtnar je zahtevna reč«

Za uvod mi dovolite napisati drobno opozorilo: če ste motorizirani in če kdaj zavijete proti Lescam, na izlet ali po resnejših opravkih, se vam pri vasi Podbrezje, ki leži nekoliko stran od ceste, splača odmakniti nogo s plina. Pogledjte skozi okno in uzrli boste čudovit prizor. Gre za slab hektar ravnega zemljišča, poraslega z morjem raznobarnih vrtnic. Pogled nanje je tako vabiljiv, da bi človek najraje ustavil vozilo, izstopil in si nabral velik šopek. Tudi nas so premamile. Napolnili smo se med skrbno obdelane gredice, sredi katerih je stal črnolaz, porjavel možak.

»Da, jaz sem lastnik,« je rade volje pojasnil, ko sva s fotoreporterjem začela stresati radovednost. »Leto dni bo tega, ko sem v Podbrezjah odprl vrtnarijo in posadil vrtnice in gladiole. Prodajam jih, veste, in dobro gredo v denar. Računam, da jih bom uspel vzgojiti nekaj tisoč.«

Ivan Tušek, kakor je možu ime, vrtnari že zelo dolgo. Svoječas je bil zaposlen na Brdu, a želja po znanju in ljubezen do rož sta ga zvalila v Švico, kjer je opravil specializacijo in postal ekspert za vrtnice. Gorenjska ne premore »plantaže«, kakršna je Tuškova, v vsej Sloveniji pa so le še tri podobne.

»Našim ljudem, zlasti Kranjcem, cvetje ni tuje. Samo vrtnice — tu mislim sadike — so lani pokupili blizu 50 tisoč. Vem, da se sliši veliko, ampak v primerjavi s Švicarji, ki vzgojijo 2 do 3 milijone vrtnic letno, smo presneto skromni,« pravi vrtnar.

Nato smo spregovorili o nasadu ob cesti, kjer Tušek goji same izbrane sorte rož, odporne proti našim vremenskim razmeram in najpogostejšim rastlinskim boleznim. Pošiljajo mu jih iz Nemčije, Francije, Danske, Anglije, Irske in ZDA. Trenutno ima največ francoskih vrst.

»Sleherno novo sorto nekaj let preizkušam ter ugotavljam njene lastnosti. Sele ko jo natančno poznam, se odločim, ali bom začel na veliko. Pomembno pri mojem delu je neprestano izpopolnjevanje, zato vzdržujem redne stike s tujimi strokovnjaki.«

Vzganjanje rož ni enostaven posel. Vrtnar mora biti natančen in potrpežljiv. Pomembno je izbrati najprimernejše sorte, jih pravilno cepiti, zaščititi pred zajedalci in potlej skrbno obdelovati. Obdelavo Tušek vselej opravi sam. Ne zaupa niti ženi, niti sodelavcu, ki jima sem in tja pride pomagat.

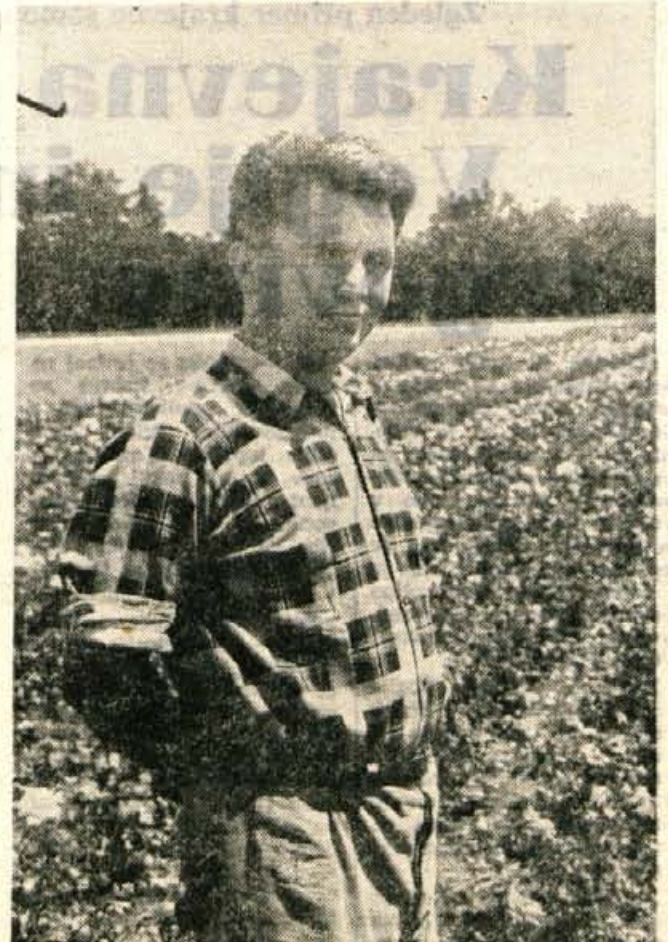
»Če nisi pazljiv, utegneš doživeti katastrofo,« je razlagal. »Meni propade le malo sadik. Kdo so odjemalci, sprašujete? Predvsem lastniki novih hišic. Prihajajo iz Trzica, Skofje Loke in Jesenic, pa tudi od drugod. O ceni letošnjih vrtnic ne morem reči nič točnega, vendar računam, da bodo veljale 8 oziroma 10 novih din — standardne sorte manj, novitete več.«

In načrti? Ivanu Tušku jih ne manjka. Pravkar je pričel uvajati redko okrasno grmičevje in drevje. Kasneje, čez leto ali dve, se bo lotil sajenja in cepljenja velikocvetnih vrtnih rododendronov, kakršnih v Jugoslaviji za zdaj ni dobiti.

Ko smo si že stiskali roke, me je vrtnar pregovoril, da sem zapisal še tole:

»Gorenjskim ljubiteljem cvetja svetujem, naj kupujejo rože samo od proizvajalcev, v vrtnarijah ter drevesnicah, in ne od raznih prekupčevalcev. Njihove vrtnice so spričo valjanja po vlakih in skladiščih ponavadi zasušene, dostikrat tudi dvomljive sorte in brez priloženih navodil. Kljub znatno nižji ceni bo potrošnik ogoljufan, saj večina sadik nikdar več ne oživi.«

I. Guzelj

Gojenje vrtnic zahteva veliko truda in ljubezni do rož, pravi 34-letni podbrežanski vrtnar Ivan Tušek. — Foto: F. Perdan

Mihu Šenku iz Kokre je skoraj zasulo hišo

Zadnje neurje se je najbolj razbesnelo nad okolico Preddvora in Kokre. Zaradi narasle vode in zemeljskih plazov je bila cesta na Jezersko nekaj časa zaprta.

Ko smo se v soboto peljali skozi Kokro, smo na bregovih opazili sledove hudournikov, ob cesti odstranjeno kamenje, studenci so bili močno narasli, Kokra pa je bila kalna in deroča. Neurje je najbolj prizadelo 63-letnega Miha Šenka iz Kokre št. 64. Peščeni plaz je skoraj zasul njegovo hišo in le poklicnim gasilcem iz Kranja se ima zahvaliti, da so ga obvarovali najhujšega. V veliki nevarnosti je bil njegov sin Marjan, ki je bolehal za pljučnico. Voda je že dosegla njegovo posteljo in Janez Povšar ga je v zadnjem hipu rešil ter odnesel v hišo Sama Savnika iz Ljubljane, odtod pa so ga odpeljali v bolnico. Ker je hiša

Miha Šenka močno poškodovana in je v njej skoraj nemogoče stanovati, se bo Miha preselil v sosednjo Savnikovo hišo in v njej skupno z družino preživel zimo. Svojo hišo bo med tem časom vsaj za silo popravil.

»Tako kot sem bil lanj vesel, ko sem kupil to hišo, sem danes žalosten,« pravi Miha Šenk, upokojeni gozdar. »Vrt mi je zasul pesek in drug material. Če ne bi bilo tega, bi lahko pridelal najmanj poldrugo tono krompirja. Nikoli nisem prosil pomoči, vendar bi vseeno rad, da bi mi z vrta zvozili pesek. Po polovični ceni bi ga dal. Prav tako si želim, da bi vodna skupnost naredila škarpo za mojo hišo. Ob vsakem novem neurju se lahko zgodi isto. Upam, da mi bo tudi takrat, ko bom hišo začel popravljati, kdo priskočil na pomoč.«

J. Košnjek

Šenk Miha kaže, odkod je pridrla voda in s peskom skoraj zasula njegovo hišo. Najhujšega so jo obvarovali kranjski gasilci, ki so polna dva dneva bdeli nad njeno varnostjo. — Foto: F. Perdan

Pozor, zrlaj izredno poceni!

- Otroške kopalke iz helance (original Mäiser) od 35 šilingov
- Moške kopalke iz helance od 29,80 šilinga
- Zenske kopalke od 59 šilingov
- Zračne blazine od 139 šilingov
- Modne poletne obleke iz dolan-lofta za ženske od 198 šilingov, za dekleta od 149 šilingov — 1 dinar = 2 šilinga

TRGOVINA

Kometer

BOROVLJE-PRI CERKVI

Varčujmo za avto

**pri
Gorenjski
kreditni
banki**

PRODAM

Prodam KRAVO, 9 mesecev brejo, ki bo tretjič teletila. Legat, Zirovnica 9 3226
Prodam KRAVO s teletom. Godešič 13 Skofja Loka 3227

Prodam 2 m² suhih smrekovih DESK 25 mm. Naslov v oglasnem oddelku 3228
Poceni prodam PLETILNI STROJ. Naslov v oglasnem oddelku 3229

Prodam PONY-ekspres. M. Pijade 46 stan 9, Kranj telef. 23-000 3230

Ugodno prodam zaradi selitve kompletno SPALNICO. C. I. avgusta 5, Kranj 3231

Prodam pohištvo za dnevno sobo, dobro ohranjeno. Trojarjeva 33, Kranj 3232

Prodam temno moder globok OTROSKI VOZICEK (italijanski velika kolesa) Nataša Simunac-Benedik, Kranj Zupančičeva 30 3233

KUPIM

PARCELO, zazidljivo za montažno hišo kupim. Skofja Loka-okolica. Ponudbe poslati pod ca 500 m² 3234

Kupim enoosno 3-tonjsko »kipar« PRIKOLICO za traktor. Vrhunc Jože, Hlebce, p. Radovljica 3196

MOTORNÁ VOZILA

FIAT 750 dobro ohranjen prodam za 5000 N din. Češnjica 5, Podnart 3235

Prodam avto princ - 1000. Breg ob Savi 44, Kranj 3236

Prodam FIAT 1100 E, letnik 1959 v nevozacem stanju. C. JLA 6, Kranj. Ogled v četrtek in nedeljo od 8. — 12. ure 3237

Ugodno prodam FIAT 1400. Erzar, Cerklje 79 3238

Kupim star MOPEL. Cadovlje 2, Golnik 3239

Modna konfekcija

KRIM

obrat Kranj, Cesta JLA 5

sprejmemo več kvalificiranih in priučenih krojačev in šivilj za nedoločen čas.

STANOVANJA

Ugodno prodam VIKEND na Zgoški ravni pri Radovljici. Dohod. z avtomobilom, lep razgled. Berce Jožica, Radovljica, St. Zagarja 83 3240

Pridno in pošteno dekle išče sobo v okolici Kamnika. Po službi pomagam na kmetiji. Naslov v oglasnem oddelku 3241

ZAPOSLITVE

Sprejmeme v uk VAJENCA soboslikarske in plesarske stroke ali delavca za priučitev. Informacije od 15.—16. ure. Haršenfelder Anton, Sta. Loka 74 Skofja Loka 3242

Pri razpisu za delovno mesto računovodje pri Centru za rehabilitacijo in varstvo slepih in slabovidnih Slovenije, Skofja Loka, ki smo ga objavili 15. julija na 9. strani, se zadnji stavek pravilno glasi: Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 20 dneh od izteka razpisnega roka.

VAJENCA za mizarstvo stroko sprejem. Jezerski Stanec, Zg. Bitnje 97, Zabrnica 3209

Nujno potrebujem dobro FRIZERKO za popoldansko zaposlitev. Naslov v oglasnem oddelku 3213

PREREDITVE

Dne 22. 7. bo na novo odprta GOSTILNA »PRI KLEMENCKU« v Dupljah. Postreženi boste z dobrimi vini in domačimi specialitetami. Za obisk se priporoča Vogrič Mari 3221

IZGUBLJENO

Izgubil sem črno AKTOVKO z inštalaterskim orodjem dne 19. 7. ob 13. uri na Skofjeloški cesti. Najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi Alič Ivan, Zg. Bitnje 57 ali postaji milice Kranj 3243

KINO

Kranj CENTER

21. julija franc. barv. film NIC ROZNATEGA ZA AGENTA O. S. S. ob 16., 18. in 20. uri, premiera italij. barv. CS filma CLOVEK, PONOS, MASCEVANJE ob 22. uri

22. julija italij. barv. CS film CLOVEK, PONOS, MASCEVANJE ob 15., 17. in 19. uri, premiera amer. barv. CS filma BOSTONSKI DAVITELJ ob 21. uri

23. julija italij. barv. CS film CLOVEK, PONOS, MASCEVANJE ob 16., 18. in 20. uri

24. julija amer. barv. CS film BOSTONSKI DAVITELJ ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORZIC

21. julija amer. film SEIN ob 18. in 20. uri

22. julija premiera amer. filma STANIO IN OLIO PRODAJATA MISOLOVKE ob 14. in 18. uri, angl. barv. CS film TRAPER ob 16. in 20. uri

23. julija amer. film STANIO IN OLIO PRODAJATA MISOLOVKE ob 18. in 20. ure
24. julija amer. film STANIO IN OLIO PRODAJATA MISOLOVKE ob 18. uri, italij. barv. CS film CLOVEK, PONOS, MASCEVANJE ob 20. uri

Tržič

22. julija amer. barv. film SINNOVI KATIE-ELDER ob 16., 18. in 20. uri

24. julija amer. barv. CS film PRISLI SO V CORDURO ob 18. in 20. uri

Kamnik DOM

24. julija zah. nem. barv.

film NAVIHANCI IZ PRVE KLOPI ob 18. in 20. uri

Kamnik DUPLICA
22. julija amer. barv. film SPREMLJEVALEC ZLATE POSILJKE ob 20. uri

23. julija amer. barv. film SPREMLJEVALEC ZLATE POSILJKE ob 20. uri

Bled

21. julija jugosl. barv. film LJUBEZEN S KLETVICO ob 18. in 20.30.

22. julija angl. barv. film DOLGO UMIRANJE V ENEM DNEVU ob 18. in 20.30.

Skofja Loka SORA

21. julija franc. barv. CS film MANON 70 ob 20. uri

22. julija franc. barv. CS film MANON 70 ob 18. in 20. uri

23. julija amer. barv. VV film PIZAMA ZA DVA ob 20. uri

24. julija amer. barv. VV film PIZAMA ZA DVA ob 18. in 20. uri

Jesenice RADIO

21.—22. julija amer. barv. CS film NAJVEČJI ROP STOLETJA

23. julija franc. barv. CS film SEDEM MLADIH IN ENA

24. julija amer.-angl. barv. film ZA KRVNIKA NI MILOSTI

Jesenice PLAVZ

21. julija amer. film PATSCHOV ZAKON

22. julija franc. barv. CS film SEDEM MLADIH IN ENA

23.—24. julija franc. barv. film VESELO LETOVANJE

Dovje-Mojstrana

23. julija amer. film PATSCHOV ZAKON

Javornik DELAVSKI DOM
22. julija franc. barv. film VESELO LETOVANJE

Krankska gora

23. julija amer. barv. CS film NAJVEČJI ROP STOLETJA

Radovljica

21. julija amer. film KRVAVI MESEC ob 20. uri, zah. nemški film VESELI REGRUT ob 18. uri.

22. julija amer. film KRVAVI MESEC ob 18. uri, amer. barv. film VRAZJA BRIGADA ob 20. uri

23. julija franc. film ZENA Z DVEMA MOZEMA ob 20. uri

24. julija zah. nemški film VESELI REGRUT ob 20. uri

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk« Kranj, Ulica Moše Pijade — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1 stavba občinske skupščine. — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-135 — Telefoni: redakcija 21-835 21-860, uprava lista, malooglasna in naročniška služba 22-152. — Naročnik: letna 32 polletna 16 din, cena za eno številko 50 para. Mali oglasi: beteda 1 din, naročniki imajo 10% popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo

Avto Celje

Ljubljanska c. 11, telefon 21-80

VAM DOBAVI TAKOJ:

SKODA 100 S	cena	21.700 din
SKODA 110 L	cena	23.200 din
NSU PRETIS 1200 C — za devize		USA \$ 1769.40

NSU PRETIS 1000 C — za devize		SUA \$ 1769.40
----------------------------------	--	----------------

NSU PRETIS 1200 C za dinarska sredstva Dobava 30—50 dni	cena	26.934 din
---	------	------------

NSU PRETIS 1000 C za dinarska sredstva Dobavni rok 90 dni.	cena	24.400 din
--	------	------------

Posredujemo in dajemo informacije za prodajo vozil:

AUDI, RENAULT, ALFA ROMEO IN TAM.

Rezervne dele in splošni material za vozila TAM dobite v skladišču Medlog 16, za vozila fiat, renault in NSU pretis pa v prodajalni v Ipavčevi ulici in na Ljubljanski cesti.

VELIK IZBOR
SODOBNEGA
STAVBNEGA
POHIŠTVA

**skrivnosti pečenja mesa
na žaru vam razkrije
brošura**

„meso na žaru“

**kupite
jo lahko pri vseh
prodajalcih časopisov**

CEMENT

dobavlja v vagonških pošiljkah na vaš naslov oz. železniške postaje. Manjše količine dobite v skladišču podjetja.

TORISER BAUSTOFFE-GROSSHANDEL, KLAGENFURT (CELOVEC), LINDMANSKY-STRASSE 8, TELEFON 85.4-92

Razpisna komisija pri upravnem organu
skupščine občine Radovljica

razpisuje

na podlagi 34. člena pravilnika o samoupravljanju, notranji organizaciji in medsebojnih delovnih razmerjih prosto delovno mesto:

**vodjo pisarne predsednika in
tajnika**

Za razpisno delovno mesto se zahteva srednja administrativna šola in eno leto delovnih izkušenj. Za razpisano delovno mesto velja trimesečno poskusno delo.

Osební dohodek bo določen po pravilniku o delitvi sredstev upravnega organa skupščine občine Radovljica.

Pismene ponudbe z overovljenim prepisom o strokovni izobrazbi, s kratkim življenjepisom, potrdilom o dosedanjih zaposlitvah in s potrdilom o nekaznovanju je treba poslati na naslov:

»Razpisna komisija pri upravnem organu skupščine občine Radovljica« — v roku 15 dni od dneva objave.

Naznanjamo žalostno vest, da nas je po dolgotrajni bolezní zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, ded in brat

Mihael Poličar

mizarški mojster v pokoju

Pogreb bo v sredo, 22. 7. 1970, ob 16.30 izpred mrliške večice na kranjsko pokopališče.

Zalujoča žena, sestre, hčerke z družinami in ostalo sorodstvo

**Za večjo
prometno varnost**

Kazenske določbe

Z denarno kaznijo 50 dinarjev se kaznuje takoj na mestu za prekršek:

- voznik, ki ne vozi v vzvratni vožnji po tisti strani ceste, po kateri bi sicer vozil, če bi vozil naprej;

- voznik, ki v vzvratni vožnji zapelje na nepregledno križiče ali na prehod ceste čez železniško progo ali vozi nazaj proti vrhu klanca ali v ovinek z nezadostno vidljivostjo;

- voznik motornega vozila, ki ne namesti predpisanih tabel na vozilu z vgrajenimi napravami kot so dvigalo ali žerjav ali jih namesti v nasprotju z določili tega pravilnika;

- voznik, ki dovoli, da se v prostoru za tovor tovornega motornega vozila vozijo skupaj osebe, ki še niso stare 14 let in so brez spremstva polnoletne osebe.

Z denarno kaznijo 30 din se kaznuje takoj na mestu za prekršek:

- voznik vlečnega vozila, ki ravna v nasprotju z določili tega pravilnika o vlačjenju vozil,

- oseba, ki vozi vlečeno vozilo, pa nima voznškega dovoljenja za tisto kategorijo motornega vozila, ki ji pripada vlečeno vozilo,

- voznik vlečnega vozila, če na vozilo ne namesti znaka, ki označuje motorno vozilo ustavljeno na vozišču, ali tega znaka ne namesti tako, da je jasno viden,

- voznik vlečnega vozila, ki pri vlečenju vozila ne upošteva predpisane razdalje med vlečnim in vlečenim vozilom,

- oseba, ki se vozi na tovornem motornem vozilu v prostoru za tovor, pa pri tem ne upošteva določila tega pravilnika, to je da med vožnjo stoji, sedi na stranici karoserije, na nestabilnem tovoru ali na tovoru, ki sega nad stranice,

- voznik tovornega avtomobila, ki dovoli, da se v prostoru za tovor vozi kdo v nasprotju z določili tega pravilnika o vožnji oseb na tovornih avtomobilih,

- voznik, ki vozi na tovornem motornem vozilu več kot pet oseb, vendar pa nima prostor za tovor opremljen v skladu z določili tega pravilnika,

- voznik, ki na tovornem motornem vozilu v prostoru za tovor vozi toliko ljudi, da njihova skupna teža presega 70 odstotkov nosilnosti vozila, ali vozi ljudi, za katere niso zagotovljeni predpisani sedeži,

- voznik motornega vozila, ki vozi osebe v zaprtim prostoru motornega vozila, ki se ne da odprati od znotraj, razen če niso to vozila organov za notranje zadeve, JLA in pravosodnih organov,

- kdor vskoči, izskoči, odpre vrata ali se nagne iz vozila, ki se premika.

Nesreče v zadnjih dneh

Na Ljubljanski cesti v Kranju pri tovarni Iskra se je v četrtek nekaj po enajsti uri zvečer pripetila prometna nezgoda, v kateri sta bili dve osebi huje ranjeni. Voznika osebnega avtomobila KR 299-71 je na mokrem cestišču zaradi neprimerne hitrosti začelo zanašati. Iz nasprotnne smeri, to je v smeri iz Kranja proti Laboram, je pripeljal voznik osebnega avtomobila Jože Lužan iz Kranja. Kljub zaviranju in umikanju voznik Lužan trčenja ni mogel preprečiti. Pri čelnem trčenju sta bila huje ranjena Stanko Cyranski in Janez Lavtar oba iz Kranja. Ni še ugotovljeno, kdo od njiju je vozil avtomobil. Voznik Lužan pa je le laže ranjen. Škode na vozilih je za 25.000 dinarjev.

Na cesti četrtega reda v Cerkljah je v soboto popoldne voznik osebnega avtomobila Jože Lužan iz Novega mesta zadel 4-letnega Petra Slatnerja, ki je šel po desni strani ceste. Nesreča se je pripetila, ko je otrok nenadoma skočil v levo pred Lužarjev avtomobil. Huje ranjenega dečka so odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

Na nadvozu na cesti tretjega reda v Soteski med Bledom in Bohinjem sta v nedeljo, 19. julija, popoldne trčila voznik osebnega avtomobila angleške registracije John Savill ter voznik avtomobila Peter Petrovič iz Ljubljane. Nesreča se je pripetila, ker sta oba voznika pred srečanjem vozila po sredini ceste. V nesreči potniki niso bili ranjeni, škode na vozilih pa je za 20.000 din.

L. M.

EN KREDIT
EN PREVOZ
EN NAKUP

Na
**Gorenjskem
sejmu**

Pogovor tedna

Viki Mohorič:

Še najmanj pet točk

Čas med tridnevni odmorom v zvezni vaterpolski ligi smo izkoristili za razgovor z najboljšim vaterpolskim Kranja in kapetanom moštva — 21-letnim zlatarjem Viktorjem Mohoričem. Mladi talentirani branilec Triglava je tudi odlični realizator najstrožje kazni — četverca.

● Kdaj ste se prvič pojavili v bazenu?

»Leta 1962 se je začela moja plavalna kariera pri PK Triglavu. Tedaj sem namreč pričel s treningom in tekmovanjem v plavanju, kjer sem nastopal v vseh disciplinah. V ekipi vaterpolsistov pa sem prvič zaigral na turneji po Poljski. V letu 1969 pa sem s klubskim kolegom Baldermanom branil državne barve v mladinski reprezentanci na turnirju na Nizozemskem.«

● Ste odlični realizator četverca. Kaj so odlike dobrega strelca?

»Pri streljanju najstrožje kazni moraš biti psihično dobro pripravljen. Vso pozornost moraš posvetiti vratarju in imeti občutek za strel, že ko primeš v roke žogo. Ker večina vratarjev v ligi pokrije desni kot, imam navado, da streljam v njegov nebrani krajši kot vratnice.«

● Po treh tekmah ste se odlepili od dna lestvice. Kako ste zadovoljni z igro in bero štirih točk v domačem bazenu?

»Z igro in s štirimi točkami z našimi dosedanjimi nasprotniki sem vsekakor zadovoljen. Menim, da smo tehnično precej napredovali, pa tudi naša obramba je postala osterjša. Naša slaba točka pa je še vedno vratar. Toda kljub temu smo v družbi polprofesionalcev in profesionalcev še vedno trd oreh ekipam, ki se borijo za čimboljšo uvrstitev na lestvici.«

● Vaši vzorniki?

»To sta igralec splitskega Jadrana Radko Rudić in Djordje Perišić, član beogradskega Partizana.«

● Vaše mnenje o nocojšnjem nasprotniku?

»Splitski POSK, v katerem igrajo odlično trije igralci, je solidna ekipa, ki lahko presenetiti tudi v tujem bazenu. Tudi nam bo trd oreh pri osvojitvi nadaljnjih točk.«

● Koliko točk bi potrebovali za obstanek v ligi?

»Med desetimi prvotilgaš se je že odlepila vodilna trojka. Ostalih sedem moštev je po kvaliteti na enaki ravni. V domačem bazenu imamo realne možnosti, da jih premagamo. Menim, da bi devet točk zadostovalo za obstanek v ligi. To je tudi naš cilj. Če pa bi bilo devet točk vseno premalo, pa bi vsaj častno izpadli.«

● Vaše želje?

»Vsekakor obstanek v ligi. Želim pa si, da bi nas sicer odlični gledalci še bolj spodbujali tudi takrat, ko nam teče že voda v grlo. Z navijanjem nam bodo pripomogli pri osvajanju cilja — obstanek v ligi.«

Torej ljubitelji vaterpola, napnite svoja grla tudi v trenutkih, ko vašim ljubljencem ne gre najbolje, saj boste tako prispevali, da ostanejo v družbi najboljših. Sami pa boste tudi drugo leto uživali v lepih in dinamičnih tekmah najboljših jugoslovanskih vaterpolsistov.

D. Humer

Rokomet
Kamnik v obeh ligah prvi

Sezona v obeh rokometnih ligah na Gorenjskem je končana. V obeh razredih so popolni uspehi dosegli Kamničani. V prvi kvalitetni skupini je bila najboljša prva ekipa Kamnika, v drugi pa Kamnik B. V obeh konkurencah je bilo tekmovanje zelo zanimivo in se vse do zadnjega kola ni vedelo, kdo bo končni prvak, tako v prvem kakor tudi v drugem kvalitetnem razredu.

Kamnik (prva ekipa) je kot zmagovalca v GRL I že uspel tudi v kvalifikacijah za vstop v LCRL, kjer je bil prvi in je tako že postal novi član conske lige. Ekipo, ki jo je spomladl vodil trener Stupnišek, je homogena in izenačena. Z boljšo igro v obrambi jim bo v conski ligi uspešno odbržati še v ligi. Prav gotovo je to doslej največji uspeh kamniških rokometišev.

Zabnica je bila druga, čeprav so po jesenskem delu imeli teoretično največ možnosti za osvojitve prvega mesta, jim to ni uspelo, ker so po nepotrebnem izgubili dve tekmaji. Lahko pa se pohvalijo z dvema zmagama nad Kamnikom.

Selca so bila tretja. To je ekipa, ki je bila precej pomlajena in katera igra tehnično najlepši rokomet v tej ligi. Obenem pa so rokometiši iz Selce tudi najbolj disciplinirana ekipa.

Sešir, ki je osvojil četrto mesto je ekipa, ki igra v zelo spremenljivi formi, posebno v zadnjem delu tekmovanja so močno popustili.

Kranj B je bil potouvrščeni ekipa, ki še sodi v zgornji del lestvice, saj so to dokazali predvsem v spomladanskem delu, v katerem so dosegli šest zmag. Za pa je to najbolj nedisciplinirana ekipa, saj so njihovi igralci kar 42 minut presedeli na kazenski klopi.

Sava je ekipa, ki vodi v spodnjem delu lestvice. V ekipi nastopa nekdanji znani nogometni vratar Zorman, ki je s 140 goli najboljši strelca v ligi, hkrati pa je po številu izključitev tudi najbolj nediscipliniran rokometiš v gorenjski rokometni ligi.

Kranjska gora je ekipa, ki je v zelo nestalni formi. Nekoliko boljšo igro so prikazali v zadnjem delu prvenstva, ko je moštvo okrepljeno smučarski reprezentant Gazvoda. Na lestvici bi bili lahko za eno mesto višje, če jim tekmovalna komisija ne bi odvzela točk zaradi dveh neodigranih tekem.

Jesenice je mlada in dokaj neizkušena ekipa, kjer je dobrih samo nekaj posameznikov, ki pozabljajo, da je rokomet kolektivna igra. Pozna se jim, da nimajo trenerja.

Tržič B je zadnji. Mladi igralci so v vsem prvenstvu dosegli samo eno zmago. Poleg tega je ekipa v jesenskem delu tekmovanje vzela zelo neresno. Potrebno bo še precej truda, da bodo mladi uspešni zamenjati starejše v najboljši gorenjski ekipi sploh.

V drugi ligi je na prvem mestu Kamnik B, ki igra zelo lepo in učinkovito toda včasih malo preostro, saj so njeni igralci zaradi ostrine ali nešportnega vedenja kar 49 minut presedeli na kazenski klopi. Druga je ekipa Križe B, tretji pa Dijaški dom, ki je sicer ves čas vodil na lestvici, na koncu pa so močno popustili in zasedli šele tretje mesto. Vse tri ekipe so bile kvalitetno precej boljše od ostalih. V sredini lestvice se nahajajo Radovljica B, Zabnica B in Duplje B. Zadnje štiri ekipe na lestvici vodi ekipa Krvavec, ki je ponovno pričela igrati. Krvavcu sledijo Selca B, ki spomladl kar štirikrat niso igrali, svojih tekem, kar je vsekakor nešportna poteza. Selce B so predzadnje, Storžič pa zadnji, kar pa ni nič čudnega, saj igralci tega moštva niti ne poznajo pravil, poleg tega pa so še nedisciplinirani.

Najboljši strelci — GRL I: Zorman (Sava) 140, Prosen 118, Zupin 101 (oba Kamnik), Oblak (Zabnica) 88, Klofutar (Kr. gora) 68, Lamut (Kranj B) 66, Bevk (Kranj B) 64, Podnar (Sešir) 62, Jaro Kalan (Sešir), Pirih (Sava) 49 itd. GRL II: Grilec (Kamnik B) 95, Sovdat (Dij. dom) 82, M. Cufar (Selca B) 80, Kovačič (Kamnik B) 66, R. Kavčič

(Križe B) 65, Jošt (Dij. dom) 64, Kuhar (Duplje B) 56 itd.

Izključitve ekipno — GRL I: Selca 12 min., Kr. gora 14, Zabnica 18, Sešir 20, Tržič B 24, Kamnik 29, Sava 30, Jesenice 38, Kranj B 42, Radovljica B 20, Sešir B 21, Duplje B 25, Križe B 29, Krvavec 33, Storžič 31, Kamnik 49 itd.

Izključitve posamezno — GRL I: Zorman (Sava) 18 min, Bevk, Lamut (oba Kranj B) 12, Trokič, Zmitek (Jesenice), Zupin, Jenc S. (oba Kamnik), B. Špič (Tržič B) vsi 10 minut. GRL II: Rozman I (Duplje B) 13 min, Hozjan (Storžič), Repanšek (Kamnik B) oba po 12, Perko (Kamnik B) 11, Močnik (Kamnik B) 10 itd.

Ker zaradi zaostalih tekem končni lestvici še nista bili objavljeni, jih objavljamo danes:

GRL I:					
Kamnik	16	13	0	3	405:273 26
Zabnica	16	12	0	4	287:274 24
Selca	16	10	2	4	283:235 22
Sešir	16	9	2	5	250:212 20
Kranj B	16	9	0	7	317:281 18
Sava	16	5	1	10	287:299 11
Kr. gora	(—2)				
	16	6	1	9	259:320 11
Tržič B	(—2)				
	16	4	0	12	219:266 6
Jesenice	(—2)				
	16	1	0	15	162:301 0

GRL II:					
Kam. B	18	15	1	2	348:237 31
Križe B	18	14	1	3	313:241 29
Dij. dom	(—1)				
	18	13	1	4	349:257 26
Radov. B	18	10	0	8	241:239 20
Zab. B	18	9	0	9	250:279 18
Duplje B	(—1)				
	18	8	0	10	260:237 15
Krvavec	18	7	0	11	234:292 14
Selca B	(—4)				
	18	7	1	10	285:205 11
Sešir B	(—2)				
	18	4	0	14	189:302 6
Storžič	(—2)				
	18	1	0	17	159:339 0

F. Porenta

Za pokal SFRJ

Triglav: Delfin 9:2

Kranj — Letni bazen, sodnik Oman (Koper), tekma za pokal maršala Tita. Strelci za domačine: J. Rebolj 3, Velikanje 2, Baldermann 2, Torkar 1, Kodek 1, za goste pa Dušič 2.

TRIGLAV: F. Rebolj, Torkar, Kodek, Švarc, Velikanje, Malavašič, J. Rebolj, Nadižar, Balderman, Košnik, Finžgar.

DELFIN: Pokrajac, Frkovič, Dušič, Sošič, Rocco, Viczer, Morožin, Vicič, V. Kalačić, A. Kalačić.

Gostje iz Rovinja so se edino v prvi in tretji tretjini delno opirali zveznemu ligašu, ki je tokrat nastopil v spremenjeni postavi. V lepi in dinamični igri, ki je bila le trening Triglavov, je gostom le dvakrat uspelo premagati domačega vratarja.

Danes zvečer pa se bodo domačini spet pomerili za točke v zveznem merilu. Tokrat jih čaka solidna ekipa splitskega POSK.

-dh

POLETNE RAZGLEDNICE: Kamp Sobec pri Bledu — Foto: F. Perdan

Radovljjsko kopališče — Foto: A. Zalar

Bohinjsko jezero — Foto: F. Perdan

Te dni so Ločani znova gostitelji slikarjev — udeležencev Groharjeve slikarske kolonije, ki že postaja tradicionalna kulturno umetniška prireditev. Njen pobudnik in soorganizator je bil direktor Loškega muzeja umetnostni zgodovinar Andrej Pavlovec. V mesto pod Lubnikom je prišel pred 15 leti. Mirne vesti lahko zapišemo, da bi brez njega Skofja Loka nikdar ne postala eno vodilnih gorenjskih kulturniških središč, kar velja zlasti za likovno umetnost. Pod Pavlovčevo »vladavino« se je muzej preselil v prostore loškega gradu in temeljito razširil svoje zbirke; on in sodelavci so »krivi« da je grajski vrt danes spremenjen v skanzel švedskega tipa, ki privablja številne radovedneže; z očetu lastno ljubeznijo do slikarstva je mož začel organizirati likovne razstave in pomagal utirati pot še nepriznanim umetnikom; iz nekdanjega praznega prostora sredi grajskih zidov so naredili galerijo, v kateri se je občinstvu predstavila že cela vrsta znanih slikarjev in kiparjev... Pavlovec je poleg vsega še promicljiv kritik in recenzist, nadalje aktivni član Muzejskega društva Skofja Loka, eksperimentalnega gledališča Oder — galerija in pripravljalega odbora vsakoletnega izseljenskega piknika.

Ze nekaj dni se v Kranju pripravljajo za novo sezono nogometaši Hajduka iz Splita, jutri ob 17.30 bodo odigrali prvo prijateljsko srečanje s kranjskim Triglavom. Po osvojitvi prvega mesia v conski ligi se bodo torej Triglavani prvič predstavili domačim gledalcem. Na jutrišnji tekmi bo za barve domačinov nastopil tudi igralec Ljubljane No-

san ter Nikolić iz Olimpije, ki služi vojaški rok v Kranju.

Državni reprezentantje Vukčević, Holcer, Hlevnjak in Jerković bodo jutri branili barve »majstora s mora«.

V četrtek, 23. julija ob 17.30 pa se bo splitski Hajduk pomeril z študentsko reprezentanco Gorenjske.

P. Didić